

RAPPORTER

83/5

**PLANREGNSKAP FOR AKERSHUS
1981-1992**

HOVEDRESULTATER

AV
ANNE MICKELSON OG HOGNE STEINBAKK

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY

RAPPORTER FRA STATISTISK SENTRALBYRÅ 83/5

**PLANREGNSKAP FOR AKERSHUS
1981 - 1992**

HOVEDRESULTATER

AV

ANNE MICKELSON OG HOGNE STEINBAKK

**STATISTISK SENTRALBYRÅ
OSLO — KONGSVINGER 1983**

**ISBN 82-537-1903-5
ISSN 0332-8422**

EMNEGRUPPE

Miljø. Geografiske forhold

STIKKORD

Ressursregnskap

Planregnskap

Arealbruk

Fysisk planlegging

FORORD

I denne rapporten presenteres resultater fra arbeidet med planregnskapet i Akershus. Dette prosjektet er en del av Statistisk Sentralbyrås arbeid med å utvikle et prøveregnskap for ressurskategorien areal. Planregnskapet er et delregnskap av arealregnskapet og skal omfatte oversikten over planlagte endringer av arealbruken. Det er også utarbeidet et planregnskap for Østfold, Rogaland og Sør-Trøndelag. Resultatene fra Østfold og Rogaland for planperioden 1981 - 1992 er presentert i serien Rapporter, henholdsvis 82/35 og 83/4.

Noen hovedresultater fra arbeidet med planregnskap er også publisert i Statistiske Analyser nr. 46: Om ressursregnskap og Rapporter 5/82: Naturressurser 1981, fra Statistisk Sentralbyrå.

Ressursavdelingen i Miljøverndepartementet har finansiert prosjektet, mens naturforvalterkandidat Ingrid Bjørkum engasjert i Akershus fylkeskommune har foretatt registreringene. Gruppe for Ressursregnskap i Statistisk Sentralbyrå har det faglige ansvar for utviklingen av planregnskapet.

Denne rapporten er skrevet av førstesekretær Anne Mickelson i Akershus fylkeskommune og førstekonsulent Hogne Steinbakk i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 11. mars 1983

.Arne Øien

INNHold

	Side
Figurregister	7
Tabellregister	7
1. Innledning	8
1.1. Bakgrunn og innhold	8
1.2. Formål	8
1.3. Sammendrag	9
2. Opplegg og gjennomføring	10
2.1. Omfang, metode og datagrunnlag	10
2.2. Datakvalitet	10
3. Begreper og kjennetegn	11
4. Planlagt tilvekst i bebygd areal	13
4.1. Utbyggingsareal	13
4.2. Planstatus	14
4.3. Utbyggingsformål og byggeklart areal	18
4.4. Eierforhold og planlagt erverv	25
5. Arealbruk	27
5.1. Arealbruk i Akershus	27
5.2. Nåværende arealbruk i planteigene	32
6. Litteratur	39
Vedlegg	
1. Klassifisering av planlagte utbyggingsformål	41
2. Kart over Akershus. Kommunegrenser og tettsteder	43
3. Klassifisering av planlagt bruk. Planregnskapet 1981 - 1992	45
Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP)	47

Standardtegn i tabeller

- Null
- 0 Mindre enn 0,5 prosent
- 0,0 Mindre enn 0,05 prosent
- () Tall i parenteser har større relativ usikkerhet enn 20 prosent

FIGURREGISTER

	Side
1. Planlagt utbyggingsareal totalt og til bolig- og industriformål pr. 1 000 innbygger etter kommune. Akershus 1981 - 1992. Dekar	23
2. Planlagt utbyggingsareal til boligformål pr. 1 000 innbygger etter kommune. Akershus 1981 - 1992	24

TABELLREGISTER

1. Planlagt utbyggingsareal etter tidspunkt for påbegynt utbygging. Akershus 1981 - 1992	14
2. Status i generalplanarbeidet pr. 1. januar 1981 for kommunene i Akershus og i hele landet ...	16
3. Planlagt utbyggingsareal etter kommune og generalplanstatus. Akershus 1981 - 1992. Dekar ..	16
4. Planlagt utbyggingsareal etter utbyggingsperiode og generalplanstatus. Akershus 1981 - 1992	17
5. Planlagt utbyggingsareal etter utbyggingsperiode og reguleringsplanstatus. Akershus 1981 - 1992	17
6. Planlagt utbyggingsareal etter generalplanstatus og reguleringsplanstatus. Akershus 1981 - 1992	17
7. Planlagt utbyggingsareal etter kommune og formål. Akershus 1981 - 1992	21
8. Planlagt utbyggingsareal etter formål og tidspunkt for påbegynt utbygging. Akershus 1981 - 1992	21
9. Planlagt utbyggingsareal etter formål og byggeklart areal. Akershus 1981 - 1992	22
10. Planlagt utbyggingsareal etter tidspunkt for påbegynt utbygging og byggeklart areal. Akershus 1981 - 1992	22
11. Planlagt utbyggingsareal etter reguleringsplanstatus og byggeklart areal. Akershus 1981 - 1992	22
12. Planlagt utbyggingsareal etter formål og eierforhold. Akershus 1981 - 1992	26
13. Planlagt utbyggingsareal etter generalplanstatus og eierforhold. Akershus 1981 - 1992	26
14. Arealbruk i Akershus	28
15. Avgang av dyrka jord ved omdisponering etter jordloven, ved regulering etter bygningsloven og ved ekspropriasjon i Akershus. 1969 - 1980	28
16. Bebygd areal i store og små tettsteder i Akershus 1965 og 1975. Hektar (10 dekar)	29
17. Bebygd areal i alle tettsteder i Akershus 1975, etter arealbruk i 1965. Hektar (10 dekar) ..	29
18. Bebygd areal i store tettsteder i Akershus 1975, etter arealbruk i 1965. Hektar (10 dekar) .	30
19. Bebygd areal i små tettsteder i Akershus 1975, etter arealbruk i 1965. Hektar (10 dekar) ...	31
20. Planlagt utbyggingsareal etter nåværende arealbruk og kommune. Akershus 1981 - 1992	35
21. Planlagt utbyggingsareal etter generalplanstatus og nåværende arealbruk. Akershus 1981 - 1992	36
22. Planlagt utbyggingsareal etter reguleringsplanstatus og nåværende arealbruk. Akershus 1981 - 1992	36
23. Planlagt utbyggingsareal etter tidspunkt for påbegynt utbygging og nåværende arealbruk. Akershus 1981 - 1992	37
24. Planlagt utbyggingsareal etter lokalisering og nåværende arealbruk. Akershus 1981 - 1992	37
25. Planlagt utbyggingsareal etter formål og nåværende arealbruk. Akershus 1981 - 1992	38

1. INNLEDNING

1.1. Bakgrunn og innhold

I de senere år er det fra flere hold satt fram ønske om bedre styring av ressursforvaltningen. Som et svar på dette ble det i 1974 opprettet en ressursavdeling i Miljøverndepartementet. Avdelingen fikk bl.a. som oppgave å:

- samordne forvaltningens arbeid ved å utgi regelmessige oversikter over mengde, tilstand og forbruk av naturressurser, herunder årlige stortingsmeldinger (ressursregnskap)
- utarbeide forslag til prinsipielle retningslinjer for naturressursbruken (ressursbudsjettering)

Da ressursregnskapsarbeidet skulle organiseres valgte en å organisere dette arbeidet innen Statistisk Sentralbyrå, og Gruppe for ressursregnskap ble opprettet 1.1.1978.

Planregnskapet er en del av Statistisk Sentralbyrås arbeid med å utvikle et ressursregnskap for areal¹⁾, og omfatter oversikten over planlagte endringer av arealbruken.

Planregnskapet er et prøveprosjekt i fire fylker. Arbeidet startet i Østfold 1979 som et samarbeid mellom Plan- og forurensningsavdelingen i Østfold fylkeskommune, Gruppe for ressursregnskap ved Statistisk Sentralbyrå og ressursavdelingen i Miljøverndepartementet. Resultatene fra denne undersøkelsen ble presentert i rapporten: Tettstedsutviklingen 1980 - 1990, Fylkesplan for Østfold utgitt av Plan- og forurensningsavdelingen i Østfold fylkeskommune.

Neste prøvefylke var Sør-Trøndelag hvor registreringen foregikk fra sommeren 1980. I Akershus og Rogaland foregikk dette arbeidet rundt årskiftet 1980/81. I alle prøvefylkene har arbeidet vært organisert som et samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunene og de nevnte instanser.

Etter den første registreringen i Østfold er det foretatt noen justeringer i opplegget. Antall registrerte kjennetegn er økt og formålklassifiseringen av planlagt arealbruk er endret. I 1982 ble det foretatt en oppdatering av planregnskapet i Akershus.

Denne rapporten inneholder resultater fra planregnskapet 1. januar 1981 til og med 1992 for Akershus (kapitlene 4 og 5). Kapittel 2 inneholder vurderinger vedrørende datakvaliteten, mens i kapittel 3 omtales de ulike kjennetegn ved det planlagte utbyggingsarealet som en har registrert.

1.2. Formål

Formålet med planregnskapet er å gi en beskrivelse av arealpolitikken slik den kommer til uttrykk i den fysiske planleggingen. En har tatt utgangspunkt i de kommunale utbyggingsplanene i form av regulerings- og generalplaner. Dette er to viktige instrumenter i den fysiske planleggingen.

Planregnskapet vil gi oversikt over alt areal som omfattes av de kommunale utbyggingsplanene, hvor arealene er lokalisert og hva de skal brukes til. Det tar utgangspunkt i reelle planer eller det en kaller for aktuelle utbyggingsplaner.

Den konkrete fysiske planleggingen utføres i kommunene. Dataene er hittil ikke blitt summert opp til å dekke større områder som f.eks. fylker eller landsdeler. Opplysningene fra planregnskapet vil gi disse oversikter på fylkesnivå og dersom det utvides til å omfatte alle fylker vil det gi tilsvarende oversikter for hele landet over f.eks.:

- hvor store arealer som inngår i de kommunale oversiktsplanene
- hvilke arealer som planlegges brukt til utbygging
- hvilke formål det planlegges for
- om eventuell utbygging skjer etter de angitte planene.

En vil anta at en grundig behandling av arealressursene i fylkesplanen vil kreve en sammenstilling av de kommunale utbyggingsplanene. En slik sammenstilling vil gjøre fylkeskommunene og staten lettere i stand til å ta stilling til om kommunenes utbyggingsplaner er i tråd med overordnede interesser og målsetninger vedrørende arealbruken.

I tillegg til å gi informasjon om og til den fysiske planleggingen på ulike forvaltningsnivåer, dvs. kommuner, fylkeskommune og den sentrale statsforvaltningen, vil resultatene fra planregnskapet brukes ved vurderinger av arealletterspørselen og arealbehovet. I forbindelse med utviklingen av arealbudsjetter i Miljøverndepartementet har planregnskapet fått en sentral plass.

1) Statistisk Sentralbyrå (1981), kapittel 7. Ressursregnskap for areal.

1.3. Sammendrag

Planregnskapet er utarbeidet på grunnlag av kommunale utbyggingsplaner, som skal være aktuelle for gjennomføring innenfor en planperiode på 12 år. Det er først og fremst benyttet oversiktsplaner på generalplannivå, og på ulike stadier i planprosessen, som datakilder. Men det er også supplert med opplysninger fra reguleringsplaner for å få et fullstendig bilde av de aktuelle utbyggingsplaner i kommenen.

Registreringsenheten kalles planteig og defineres som en homogen og sammenhengende planlagt arealbruksflate på minimum 2 dekar. Disse avgrensingene medfører blant annet at eventuell utbygging utenfor planteigene (spredt boligbygging og landsbruksbebyggelse) ikke blir registrert da det sjelden foreligger konkrete planer for en slik utbygging. Usikkerhet omkring befolkningsmessig og økonomisk utvikling krever et visst rom for fleksibilitet og en sikkerhetsmargin med hensyn på størrelsen på planlagt areal. Ved siden av å vise hvilke områder som blir bygget ut, vil klargjort utbyggingsareal være et virkemiddel til å sikre seg eventuelle nyetableringer som måtte dukke opp i kommunen. Ut fra dette er det rimelig å anta at de kommunale planene dekker et større areal enn det som strengt tatt vil vise seg nødvendig. En vil i denne rapporten ikke foreta noen vurdering av om utbyggingsarealet som er registrert står i rimelig forhold til forventet arealetterspørsel, ut fra en forventet økonomisk utvikling, men bare knytte enkelte merknader til tabellene i forhold til den historiske utviklingen i tidsrommet 1965 - 1975.

For planperioden 1981-1992 er det totale planlagte utbyggingsarealet i Akershus fylke på 47 222 dekar. Av dette er 73 prosent eller 34 481 dekar planlagt til boligformål, mens 8 121 dekar eller 17 prosent er planlagt til industri- og lagerformål og 2 212 dekar eller 5 prosent er planlagt til forretnings- og sentrumsformål.

Det er til dels store variasjoner mellom kommunene i enkelte regioner når det gjelder størrelsen på planlagt utbyggingsareal pr. innbygger. For fylket som helhet er det gjennomsnittlig planlagt et utbyggingsareal på om lag 128 dekar pr. 1 000 innbyggere, hvorav 93 dekar til boligformål.

En skulle kanskje forvente at nabokommunene til Oslo ville ha det største planlagte boligarealet pr. innbygger. Det viser seg imidlertid at kommuner som ligger litt lenger unna har større planlagt boligareal pr. innbygger. Forklaringen kan være at tilgangen på egnede ubebygde arealer er viktigere enn avstanden til Oslo for størrelsen på planlagt boligareal.

Kommunene i Akershus ser generelt ut til å være kommet bedre i gang med generalplanarbeidet enn gjennomsnittet for kommunene i landet. I Akershus hadde 87 prosent av kommunene utarbeidet ferdig generalplanforslag pr. 1. januar 1981. Det tilsvarende tallet for landet som helhet var 64 prosent.

Pr. 1. januar 1981 var 24 prosent av planlagt utbyggingsareal stadfestet regulert, mens 28 prosent var under regulering. Av utbyggingsarealet var 6 prosent regulert, men ikke behandlet politisk i oversiktsplansammenheng.

Av totalt planlagt areal var 46 prosent planlagt påbegynt i perioden 1981-1984. Usikkerhetsmomentet når det gjelder planlagt utbyggingstidspunkt var mye større for areal planlagt til industriformål enn for areal planlagt til boligformål.

Byggeklart areal utgjorde 30 prosent eller 13 988 dekar av utbyggingsarealet. Hele 70 prosent av det byggeklare arealet var planlagt påbegynt i perioden 1981-1984. Med byggeklart areal forstås det utbyggingsarealet hvor veg, vann og kloakk er ført fram til feltet.

Det er planlagt utbygd om lag 8 100 dekar areal til industriformål i Akershus i perioden 1981 - 1992. Til sammenligning utgjorde industriareal i tettstedene i fylket i 1975 om lag 8 400 dekar og tilveksten i industriareal i tettstedene var på om lag 3 000 dekar i tidsrommet 1965 - 1975. Av det totale arealet planlagt til industriformål er om lag 4 000 dekar byggeklart.

Kommunene eller kommunale tomteselskap eide 32 prosent av arealet i planteigene, mens private eide dobbelt så mye; 66 prosent. Av det privateide arealet var 26 prosent planlagt kommunalt ervervet.

Arealsituasjonen i planteigene viser at 11 prosent av det planlagte utbyggingsarealet er klassifisert som fulldyrka jordbruksareal, mens 72 prosent er klassifisert som produktivt skogareal. Det vesentlige av den planlagte utbyggingen i Akershus i løpet av 12-årsperioden består av boligutbygging på produktivt skogareal av høy eller middels bonitet.

Planregnskapet for Akershus gir en planlagt nedbygging av jordbruksjord på om lag 6 000 dekar eller 500 dekar pr. år i perioden 1981 - 1992. Av dette er 3 800 dekar planlagt nedbygd i tettsteder. I perioden 1965 - 1975 ble det nedbygd om lag 11 500 dekar jordbruksjord i tettsteder i dette fylket. Landbruksdepartementets statistikk viser en betydelig nedgang i tillatt omdisponering av jordbruksjord i løpet av 1970-årene fra om lag 1 600 dekar pr. år i perioden 1969 - 1972 til om lag 270 dekar pr. år i perioden 1977 - 1981.

Dersom de kommunale planene blir iverksatt innebærer det en sterkere årlig nedbygging av jordbruksareal i planperioden enn i slutten av 1970-årene. Den årlige nedbyggingen av jordbruksareal vil imidlertid ikke nå opp til nivået i slutten av 1960-årene og begynnelsen av 1970-årene. I et så langt tidsperspektiv vil derfor en realisering av planene føre til en mindre nedbygging av jordbruksareal i 1980-årene i forhold til 1960 - 1970-årene.

Av det planlagte utbyggingsarealet er 53 prosent eller 24 950 dekar planlagt i tettsteder. Deler av Oslo tettsted strekker seg ut i flere Akershus-kommuner og utgjorde i 1975 hele 51 prosent av det totale bebygde tettstedsarealet i fylket.

2. OPPLEGG OG GJENNOMFØRING

2.1. Omfang, metode og datagrunnlag

Kommunene befinner seg på ulike stadier i den fysiske planleggingen og har ulik praksis i utarbeidelsen av arealbruksplaner. For å få et ensartet materiale i planregnskapet har en valgt å konsentrere seg om arealbruksplaner som inneholder byggeformål og som blir ansett å være aktuelle for utbygging innenfor en planleggingsperiode på 12 år. Det er først og fremst oversiktsplaner på generalplan-nivå som har vært benyttet som datakilder. Men en har også supplert med opplysninger fra reguleringsplaner (detaljplaner) for å få et fullstendig bilde av de aktuelle utbyggingsplaner i kommunen.

Datainnsamlingen til planregnskapene i disse prøvefylkene har foregått ved intervju av ansvarlig planlegger ved teknisk etat i kommunene. Dette er personer som har hatt god oversikt over plansituasjonen i kommunene, og som også har kunnet formidle kontakt til andre personer når det har vært nødvendig.

Registreringsenhetene i planregnskapene er oversiktsplanteiger, og defineres som en homogen og sammenhengende planlagt arealbruksflate på minimum 2 dekar. Denne planteigen skal bare inneholde et formål, slik den framkommer på kommunens oversiktsplankart. Det skilles mellom planteiger som er regulert og planteiger som ikke er regulert (oversiktsplaner). Under intervjuet med planleggeren i kommunen ble de aktuelle planteigene inntegnet på kommunenes kartverk og senere overført til økonomiske kartverk i målestokk 1:5000. Planteigene ble deretter målt ved prikketelling eller planimetrering. Måleenheter er dekar (da).

2.2. Datakvalitet

Alt statistisk materiale er forbundet med større eller mindre grad av usikkerhet. Denne usikkerheten kan skyldes ulike forhold. I arbeidet med planregnskapet kan slike feil skyldes målefeil, klassifiseringsfeil, kodefeil o.l. Definisjonene kan være noe upresise, slik at det kan oppstå uklarheter på enkelte punkter.

Datagrunnlaget som planregnskapet bygger på er forholdsvis lite homogent. De forskjellige kommunene står på ulike nivåer når det gjelder arbeidet med oversiktsplaner. Kommunene har også ulik praksis ved utarbeidelse av utbyggingsplaner. Eksempler på slike problemer er kart med ulik målestokk og ulik praksis ved avgrensing mellom f.eks. friområder og boligområder. Angivelsen av formålsskisser som tekniske anlegg og institusjonsformål innenfor større planlagte boligområder følger ikke alltid samme mønster. Resultatet avhenger av intervjuerens og planleggerens arbeid og deres mulighet til å framskaffe gode oversikter over kommunens plansituasjon etter de kriterier planregnskapet utarbeides etter.

Kvaliteten på kartmaterialet har betydning for holdbarheten i datagrunnlaget. Dette vil f.eks. ha betydning for den fysiske avgrensingen av planteigene. Det er også knyttet en viss usikkerhet til

angivelsen av utbyggingstidspunktet. Dette gjelder spesielt de planteiger der utbyggingen er planlagt å starte opp i slutten av planperioden og avsluttes etter 1992. For noen av teigene var det ikke angitt/avklart hvilket område av teigen som skulle bygges ut først. Det kan derfor være registrert større områder enn det som virkelig vil bli bygget ut før 1993. Dette gjelder først og fremst Nes kommune.

Angivelsen av nåværende arealbruk i planteigene refererer seg i hovedsak til økonomisk kartverk¹⁾, som for Akershus er laget i perioden 1967-1980. Selv om det har vært endringer fra slutten av 1960-årene til 1981, antar man at eventuelle feil i klassifiseringen av nåværende arealbruk er små. Områder som er blitt utbygd etter utarbeidingen av økonomisk kartverk, vil på grunn av avgrensingen i planregnskapet ikke inngå i arealet i planteigene. Videre kan det ha skjedd en forskyvning mellom de ubebygde arealklassene på grunn av f.eks. nydyrking, brakklegging og skogplanting. Slike endringer får en vanligvis ikke registrert ved å bruke økonomisk kartverk. Hvis en via andre kilder har fått opplysninger om slike forhold, er det blitt registrert. Selv om det er visse svakheter ved bruk av økonomiske kartverk, synes det å gi et tilfredsstillende bilde av dagens arealsituasjon, særlig med hensyn til arealets ressurskarakter som dyrkbar, produktiv for skogplanting eller ikke nyttbar til landbruksproduksjon.

Økonomisk kartverk forelå ikke i ferdig utgave for alle kommunene i Akershus ved registreringstidspunktet. En måtte derfor benytte foreløpig eller annet kartgrunnlag samt flybilder for deler av arealet. Bruk av markslagsfolier og flybilder gir ikke like god nøyaktighet i registreringene som ved bruk av ferdig økonomisk kartverk. Dessuten var en del av kartmaterialet mangelfullt når det gjelder markslagsavgrensinger. Opplysningene om arealsituasjonen særlig i Follo-kommunene Vestby, Ås, Frogn og Nesodden er derfor mindre nøyaktige enn for resten av registreringene.

3. BEGREPER OG KJENNETEGN

Registreringsenheten i planregnskapet kalles planteig. Her beskrives egenskapene en har registrert i forbindelse med det planlagte arealet.

Identifikasjonsnummer

I dette nummeret inngår kommunenummeret og registerår.

NGO-koordinater

Planteigens midtpunktkoordinat registreres med 10-meters nøyaktighet.

Kartbladreferanse

Registrerer planteigens kartbladreferanser til økonomisk kartverk M 1:5000.

Tilknytning til tettsted

En registrerer her planteigens beliggenhet i forhold til nærmeste tettsted

- (i) hele planteigen ligger innenfor tettstedsgrensa
- (ii) planteigen ligger delvis innenfor og delvis utenfor tettstedsgrensa
- (iii) planteigen ligger utenfor tettstedsgrensa.

Definisjon av tettstedsgrensa er gitt i prosjektet: Arealbruken i tettsteder.²⁾

Planteigens størrelse

Alle teigene måles ved prikketelling eller planimetrering og størrelsen angis i antall dekar.

1) For en nærmere drøfting av økonomisk kartverk som datagrunnlag for klassifisering se G. Strøm (1983).

2) Ø. Engebretsen (1982).

Byggeklart areal

Med byggeklart areal forstås det areal hvor de kommunale grunnlagsinvesteringer (veg, vann og kloakk) er ført fram til feltet. Delen av planteigen som er byggeklar oppgis i antall dekar.

Eierandel

Eierandelene gir eierforholdene innenfor planteigen i dekar og følgende eiertyper er registrert: Privat, kommune, kommunalt tomteselskap, fylkeskommunalt, statlig, statsalmenning og kommunal almenning.

Planlagt erverv av areal

En har registrert i antall dekar hva kommunen eller kommunalt tomteselskap planlegger å erverve av areal innenfor de ulike tidsintervall i planperioden. (Se oppdelingen av planperioden.)

Formål

Utbyggingsformålet i planteigen er angitt i henhold til klassifisering av planlagt bruk. Se vedlegg 3.

Plankode

- (i) En har her registrert hvor langt reguleringsarbeidet er kommet i planteigen:
- (i) stadfestet regulert
- (ii) under regulering
- (iii) annet

Reguleringsplannummeret

I de tilfellene hvor planteigen er stadfestet regulert angir en her stadfestningsdatoen.

Planstatus

En registrerer her planteigens formelle generalplanstatus. Det er brukt følgende kjennetegn; Planteigen inngår i:

- (i) generalplan godkjent av Miljøverndepartementet
- (ii) generalplan vedtatt i kommunen
- (iii) generalplanutkast sendt fylkesutvalget for uttalelse
- (iv) annet

Utbyggingsperiode

Planperioden 1981 - 1992 er delt i følgende delperioder:

- (i) planteigen utbygges i tidsrommet 1981 - 1984
- (ii) planteigen utbygges i tidsrommet 1985 - 1992
- (iii) utbyggingen av planteigen starter opp i 1981 - 1984 og avsluttes i 1985 - 1992
- (iv) planteigen forventes å bli bygget ut i perioden 1981 - 1992, men tidspunktet er ikke nærmere fastlagt (Vet ikke)

Antall boligenheter

I planteigen med utbyggingsformål boliger har en registrert antall planlagte boliger.

Kilde for angivelse av arealsituasjonen

Grunnlaget for nåværende arealklassifiseringer er økonomisk kartverk, der dette eksisterer. En registrerer også når kartleggingen er foretatt. For de områdene som ikke er dekket av økonomisk kartverk har en måttet benytte andre løsninger som f.eks. flyfoto. I slike tilfeller kan det ha vært vanskelig å foreta en korrekt avgrensning av den nåværende arealbruken.

Arealsituasjonen i planteigen

Arealsituasjonen i planteigen gir fordelingen av nåværende arealbruk i planteigen i henhold til hovedklassifiseringer i arealregnskapet.¹⁾

4. PLANLAGT TILVEKST I BEBYGD AREAL

Størrelsen på det planlagte utbyggingsarealet, framdriften i planleggingen og hvilke arealformål som planlegges utbygd vurderes i dette kapitlet. En vil også vurdere hvor langt general- og reguleringsplanarbeidet er kommet i de enkelte kommunene. Til slutt i dette kapitlet gir en opplysninger om hvor mye kommunene eier av planlagt utbyggingsareal og hvor mye de planlegger å erverve.

Oversikt over nåværende arealbruk er gitt i kapittel 5, mens vedlegg 2 viser kommunegrensene og tettsteder med 1 000 innbyggere og flere i Akershus.

4.1. Utbyggingsareal

Planregnskapet omfatter de planlagte utbyggingsområder som planleggerne i kommunene mener er aktuelle å bygge ut innenfor planperioden 1981 - 1992, med unntak av veier og større veianlegg. Denne avgrensingen medfører at eventuell utbygging utenfor planteigene (spredt boligbygging og landbruksbebyggelse) ikke blir registrert, da det sjelden foreligger konkrete oversiktsplaner for en slik utbygging.

Planlagt utbygging i kommunene avhenger av mange forhold, som f.eks. utvikling i antall arbeidsplasser, demografiske forhold og den generelle økonomiske utvikling. Disse faktorer endrer seg over tid og kan sammen med interessekonflikter vedrørende arealbruken endre forutsetningene for omfanget av den planlagte utbyggingen. Kommunene har ikke nok informasjon og virkemidler til å styre den økonomiske utviklingen i kommunene. Usikkerheten krever et visst rom for fleksibilitet og en sikkerhetsmargin med hensyn til størrelsen på det planlagte arealet. Dette kan igjen føre til at planene er under stadig revidering.

Spesielt vanskelig er det for kommunene å beregne det framtidige arealbehov for industrivirksomhet, samtidig som det for kommunene er knyttet sterke økonomiske interesser ved etablering eller ekspansjon av slik virksomhet. Tidligere erfaringer viser at kommunene tilrettelegger store arealer til industriformål for å kunne stå sterkere i konkurransen ved eventuelle nyetableringer. Planlegging av boligfelt kan til dels bygge på usikre anslag når det gjelder f.eks. utviklingen i kommunenes økonomi. Resultatet kan bli at utbyggingstempoet blir anslått for høyt. Ut fra usikkerhetsfaktorer og mangel på konsistent planlegging vil en derfor anta at kommunenes planer dekker et større areal enn det som ville vært nødvendig hvis en hadde hatt full informasjon om alle disse forhold. Hensynet til jordvernet kan også føre til at kommunene må ha alternative planer for utbygging.

Det er planlagt en utbygging i Akershus på i alt 47 222 dekar i perioden 1981 - 1992. Dette utgjør om lag en prosent av et totalt landareal på 4 917 km². Antallet registrerte planteiger er 657.

Utbyggingen av de enkelte planteigene vil skje etappevis. I planregnskapet defineres en planteig som utbygget når utbyggingsarbeidet er kommet i gang på hele teigen. Dette har sammenheng med at den fysiske strukturen til arealet er blitt endret. Når det gjelder utbyggingstidspunktet har en registrert tre alternativer ved siden av at utbyggingstidspunktet er ukjent (Vet ikke).

1) Ø. Lone (1980).

- (i) Planteigen forventes å bli bygget ut i tidsrommet 1981 - 1984. Dvs. første del av perioden.
- (ii) Planteigen forventes å bli bygget ut i tidsrommet 1985 - 1992. Dvs. annen del av perioden.
- (iii) Utbyggingsarbeidet i planteigene starter opp i perioden 1981 - 1984 og arbeidet slutføres i annen del av planperioden (1985 - 1992).
- (iv) Vet ikke.

I de planteigene som registreres enten under (i) eller (ii) vil utbyggingsarbeidet både bli påbegynt og slutført i samme del av perioden. Alternativet (iii) vil sammen med koden "Vet ikke" utgjøre det en i enkelte tabeller definerer som ufordelt, mht. tidsangivelse. Ved å slå sammen kategoriene (i) og (iii) vil en få opplysninger om arealet på de planteigene som blir bygget ut, helt eller delvis, i første del av planperioden. Alternativene (i) og (iii) utgjør i tabellene det en definerer som påbegynt utbygging av planteigene 1981 - 1984.

Tabell 1 viser at for 87 prosent av utbyggingsarealet i Akershus er tidspunktet for påbegynt utbygging så avklart at det er mulig å fordele arealet på de to tidsperiodene. I første del av perioden er 21 862 dekar eller 46 prosent planlagt oppstartet. En nærmere oppdeling viser at av dette arealet er bare 9 192 dekar forventet ferdig utbygd i første del av perioden. Av det totale utbyggingsarealet er 13 prosent ikke fordelt på de to periodene, men arealet vil mest sannsynlig bli utbygget innen 1993.¹⁾

Utbyggingstakten i kommunene i Akershus ser ut til å være jevnt fordelt på de to periodene. Det er planlagt en noe høyere utbyggingstakt i de fire første årene, men en del av denne utbyggingen strekker seg inn i perioden 1985 - 1992 og blir ikke avsluttet før da.

Av tabell 3 går det fram hvor mye areal de enkelte kommunene har planlagt å bygge ut i perioden. Nedre Romerike er den region som har størst planlagt utbyggingsareal. Det planlagte utbyggingsarealet på Øvre Romerike er noe mindre, men det er likevel vesentlig større enn i Follo og Vestområdet. Det er først og fremst Nes kommune som bidrar til det store planlagte utbyggingsarealet på Øvre Romerike. Nærmere undersøkelser viser at 46 prosent av arealet i planteigene i denne kommunen har usikkert utbyggingstidspunkt. Det er mulig at en del av dette arealet ikke vil bli påbegynt før etter 1992. Årsaken til at det likevel er tatt med i registreringen, er usikkerhet om utbyggingsrekkefølgen av de ulike områdene.

Foruten Nes har kommunene Bærum, Asker, Nittedal og Rælingen et stort planlagt utbyggingsareal. Alle disse kommunene uten Rælingen er nabokommuner til Oslo. Det kan derfor synes som om nærheten til Oslo har en viss innflytelse på størrelsen av det planlagte utbyggingsarealet. Vestområdet er kjent som en region som er attraktiv for utbyggingsinteresser. Det er derfor ikke uventet at utbyggingsarealet i Asker og Bærum er stort.

Tabell 1. Planlagt utbyggingsareal etter tidspunkt for påbegynt utbygging. Akershus 1981 - 1992

Planlagt utbyggingsareal i alt		Påbegynt utbygging		
		1981 - 1984	1985 - 1992	Vet ikke
Dekar		Prosent		
47 222	100,0	46,3	41,0	12,7

4.2. Planstatus

I registreringsarbeidet er det både benyttet oversiktsplaner på generalplannivå og reguleringsplaner. Retningslinjene for utarbeidelse av general- og reguleringsplaner er gitt i bygningsloven av 1965²⁾. Generalplanen skal blant annet gi uttrykk for kommunens arealdisponering på oversiktsplannivå og samtidig "tjene som rettleiing for utarbeidning av reguleringsplaner". (Se bygningsloven § 20.) Alle kommuner skal utarbeide generalplaner og kommunestyret eller formannskapet har ansvaret for dette

1) Om lag en tredjedel av dette arealet er planlagt i Nes kommune og over halvparten er industriareal. Se bemerkningene om Nes kommune nedenfor, og diskusjonen om usikkerhetsfaktoren angående utbyggingstidspunkt for industriareal på side 19. 2) Bygningsloven av 18. juni 1965, med endringer sist ved lov av 12. juni 1981.

arbeidet. Reguleringsplanen er i motsetning til en generalplan en juridisk bindende arealbruksplan.

Formålet med utarbeidelse av oversiktsplaner er at kommunene lettere skal kunne danne seg et bilde av de problemer de vil stå overfor på lengre sikt. Generalplanen skal lette behandlingen av enkeltsakene ved å sette disse inn i en større sammenheng. Den vil også kunne tjene som en samordning av den fysiske, økonomiske og sosiale planleggingen. Arbeidet med oversiktsplanleggingen i Norge har gått langsomt. Pr. 1. januar 1981 var det på landsbasis 36 prosent av kommunene som ikke har utarbeidet generalplan eller generalplanutkast (tabell 2).

I planregnskapet har en både registrert planteigens formelle generalplanstatus, og om planteigen er regulert eller ikke. Tabell 2 viser at pr. 1. januar 1981 var generalplanarbeidet kommet noe bedre i gang i Akershus enn i gjennomsnittet av kommunene i landet. I Akershus hadde 18 prosent av kommunene ikke utarbeidet noe generalplanforslag eller generalplanforslaget var ikke behandlet politisk. Det tilsvarende tallet for landet som helhet var 47 prosent. I Akershus hadde 46 prosent av kommunene utarbeidet generalplaner som var vedtatt av kommunestyret. På landsbasis hadde 37 prosent av kommunene kommet like langt i sitt generalplanarbeid.

Tabell 3 viser hvor langt og hvor mye av utbyggingsarealet som pr. 1. januar 1981 var behandlet i oversiktsplanssammenheng i Akershus. Av et totalt utbyggingsareal på 47 222 dekar inngikk 7 304 dekar eller 15 prosent i generalplaner som var godkjent av Miljøverndepartementet. Hele 40 prosent eller 19 064 dekar inngikk i generalplanforslag som ikke var behandlet politisk eller i andre planer enn oversiktsplaner. Tabellen viser at det var regionvise forskjeller i oversiktsplanarbeidet. I Vestområdet hadde ingen av kommunene godkjent generalplan, men planarbeidet var likevel kommet forholdsvis langt siden begge generalplanene var vedtatt av kommunestyret. Øvre og Nedre Romerike ser ut til å være de regioner der generalplanarbeidet var kommet kortest. Men samtidig som noen kommuner her var godt i gang med revisjon av generalplanen, var andre kommuner ikke kommet skikkelig i gang med generalplanarbeidet. Hurdal, Nes og Nittedal hadde ikke utarbeidet noe ferdig generalplanforslag pr. 1. januar 1981.

Generalplansituasjonen i Akershus er imidlertid endret siden 1. januar 1981. Blant annet har flere kommuner fått generalplanen godkjent av Miljøverndepartementet. Dette gjelder pr. 1. januar 1983 Bærum, Lørenskog, Nesodden og Nannestad.

Planlagt utbyggingsareal omfatter så vel areal regulert gjennom stadfestet reguleringsplan eller godkjent generalplan, som areal foreslått utbygd i mer eller mindre bearbejdede planforslag. Omfanget av registrerte planforslag vil variere fra kommune til kommune, avhengig av planleggingssituasjonen og planleggerens vurderinger. Sannsynligheten for at planene vedrørende arealer som kun inngår i planforslag skal bli realisert, er antagelig mindre enn for øvrige registrerte arealer. Fordelingen etter planstatus i tabell 3 kan derfor antyde noe om registreringenes omfang og sannsynligheten for at planene skal bli oppfylt i de enkelte kommuner.

Av tabell 4 går det fram at det arealet hvor utbyggingen strekker seg over hele perioden eller hvor utbyggingstidspunktet er usikkert, har størst andel som er med i godkjente generalplaner. Minst andel har areal som er planlagt utbygd i siste del av perioden. Over 70 prosent av det arealet som er planlagt utbygd i første del av perioden inngår i generalplaner som har vært forelagt fylkesutvalget. Bare 48 prosent av utbyggingsarealet i perioden 1985 - 1992 er på samme nivå i generalplanprosessen.

Tabell 5 viser at knapt en fjerdedel av det totale utbyggingsarealet i Akershus er stadfestet regulert. Til sammen utgjør areal som enten er regulert eller under regulering noe over halvparten av totalt planlagt areal. Det er en markert forskjell i andelen stadfestet regulert areal for de to utbyggingsperiodene. Av arealet som er planlagt utbygd i perioden 1981 - 1984 er 53 prosent med i stadfestet reguleringsplan. Det tilsvarende tallet for perioden 1985 - 1992, er 7 prosent.

Regulert areal utgjør 2 859 dekar eller 15 prosent av areal som er med i generalplanforslag på laveste nivå i planprosessen eller som er med i planer som ikke er presentert i de kommunale oversiktsplanene (tabell 6). Dette betyr at 6 prosent av det totale utbyggingsarealet i Akershus er regulert, men ikke behandlet politisk i oversiktsplanssammenheng.

De fleste kommuner innser trolig viktigheten av en oversiktsplanlegging. Likevel ser det ut til at noen få kommuner i Akershus har vanskeligheter med å få ferdig en generalplan. Dette kan skyldes flere faktorer. Blant annet kan kapasiteten når det gjelder langtidsplanlegging hindre framdriften av

oversiktsplanarbeidet i noen kommuner. Oversiktsplanarbeidet er ansett for å være forholdsvis tidkrevende, mens det trolig er mindre ressurskrevende å fremme planforslag som enkeltsaker i form av reguleringsplaner. Videre har kommunene mer erfaring og kompetanse i arbeidet med reguleringsplaner enn med generalplaner.

Tabell 2. Status i generalplanarbeidet pr. 1. januar 1981 for kommunene i Akershus og i hele landet¹⁾

	Kommuner i alt		Generalplan godkjent av Miljøvern-departementet	Generalplan vedtatt i kommunen	Kommuner med		Ikke utarbeidet generalplan
					Generalplan som er over-sendt fylkes-utvalget	Ferdige generalplan-forslag	
Prosent							
Hele landet ²⁾	452	100	24	13	16	11	36
Akershus ...	22	100	23	23	36	5	13

1) Kilde: Generalplanoversikt pr. 1.1. 1981, Planavdelingen, Miljøverndepartementet. 2) Kvitsøy og Utsira er unntatt fra bygningslovens bestemmelser.

Tabell 3. Planlagt utbyggingsareal etter kommune og generalplanstatus. Akershus 1981 - 1992. Dekar

	Planlagt utbyggingsareal i alt	Generalplanstatus pr. 1. januar 1981			Annet ¹⁾
		Generalplan godkjent av Miljøvern-departementet	Generalplan vedtatt i kommunen	Generalplan-forslag over-sendt fylkes-utvalget for uttalelse	
I alt	47 222	7 304	10 470	10 384	19 064
VESTOMRADET	9 515		5 777		3 738
Bærum	4 896		3 609		1 287
Asker	4 619		2 168		2 451
FOLLO	9 318	2 517	1 470	4 417	914
Vestby	442			422	20
Ski	2 018			2 018	
As	989	732			257
Frogn	547			347	200
Nesodden	1 556		1 470		86
Oppegård	2 114	1 785			329
Enebakk	1 652			1 630	22
NEDRE ROMERIKE	15 622	1 902	2 514	4 478	6 728
Sørum	2 146				2 146
Fet	1 681			1 681	
Rælingen	3 080	1 902			1 178
Lørenskog	2 514		2 514		
Skedsmo	2 397			2 397	
Nittedal	3 244				3 244
Gjerdrum	560			400	160
ØVRE ROMERIKE	12 767	2 885	709	1 489	7 684
Aurskog-Høland	1 726	1 726			
Ullensaker	1 471	1 159			312
Nes	6 117				6 117
Eidsvoll	1 495			1 489	6
Nannestad	709		709		
Hurdal	1 249				1 249

1) Denne gruppen omfatter planlagt utbyggingsareal som enten inngår i generalplanutkast på et tidlig behandlingsstadium av generalplanen eller i planer som ikke er presentert i de kommunale oversiktsplaner.

Tabell 4. Planlagt utbyggingsareal etter utbyggingsperiode og generalplanstatus. Akershus 1981 - 1992

Utbyggings- periode	Planlagt utbyggings- areal		Generalplanstatus pr. 1. januar 1981			Annet ¹⁾
			Generalplan godkjent av Miljøvern- departementet	Generalplan vedtatt i kommunen	Generalplan oversendt fylkesutvalget for uttalelse	
	Dekar		Prosent			
I alt	47 222	100,0	15,5	22,2	22,0	40,4
1981 - 1984	9 192	100,0	18,3	28,4	25,5	27,8
1985 - 1992	19 318	100,0	8,9	20,6	19,0	51,5
Ufordelt ²⁾	18 712	100,0	20,8	20,8	23,3	35,1

1) Se note til tabell 3. 2) Omfatter planteiger hvor utbyggingsarbeidet forventes å starte opp i delperioden 1981 - 1984 og hvor arbeidet slutføres i annen del av perioden; 1985 - 1992, samt de planteiger hvor utbyggingstidspunktet ikke er angitt.

Tabell 5. Planlagt utbyggingsareal etter utbyggingsperiode og reguleringsplanstatus. Akershus 1981 - 1992

Utbyggings- periode	Planlagt ut- byggingsareal i alt		Reguleringsplanstatus pr. 1. januar 1981		
			Stadfestet regulert	Under regulering	Ikke stadfestet regulert eller under regulering
	Dekar		Prosent		
I alt	47 222	100,0	24,0	28,1	47,9
1981 - 1984	9 192	100,0	52,8	36,7	10,6
1985 - 1992	19 318	100,0	7,1	10,6	82,3
Ufordelt ¹⁾	18 712	100,0	27,4	42,0	30,6

1) Se note 2 til tabell 4.

Tabell 6. Planlagt utbyggingsareal etter generalplanstatus og reguleringsplanstatus. Akershus 1981 - 1992

Generalplan- status pr. 1. januar 1981	Planlagt ut- byggingsareal i alt		Reguleringsplanstatus pr. 1. januar 1981		
			Stadfestet regulert	Under regulering	Ikke stadfestet regulert eller under regulering
	Dekar		Prosent		
I alt	47 222	100,0	24,0	28,1	47,9
Generalplan godkjent av Miljøvern- departementet	7 304	100,0	27,1	30,3	42,6
Generalplan vedtatt av kommunen	10 470	100,0	35,7	30,0	34,3
Generalplan oversendt fylkesut- valget for uttalelse	10 384	100,0	26,6	33,9	39,5
Annet ¹⁾	19 064	100,0	15,1	23,1	61,8

1) Se note til tabell 3.

4.3. Utbyggingsformål og byggeklart areal

I forbindelse med registreringen av utbyggingsformål er det utarbeidet et eget forslag til klassifiseringen av planlagt bruk¹⁾. Hovedhensikten med denne opplysningen er å kartlegge størrelsen på arealet for de ulike formålsklassene slik de framkommer på de kommunale oversiktsplanene. I dette kapitlet vil en studere ulike variasjoner i hovedklassene bolig, industri, forretning og sentrum, institusjon og tekniske anlegg med hensyn på størrelse, utbyggingstidspunkt, byggeklart areal og reguleringsstatus. Det var spesielt vanskelig å få tilfredsstillende opplysninger om fritidsbebyggelse. Derfor er det valgt å utelate disse i analysen. Vedlegg 1 inneholder en nærmere spesifisering av de ulike utbyggingsformål.

Tabell 7 viser hvor mye av det planlagte utbyggingsarealet kommunene planlegger å utnytte til de enkelte formål. Tabellen gir bare den relative fordelingen. Planlagt boligareal og industriareal pr. 1 000 innbyggere i den enkelte kommune er vist ved hjelp av et stolpediagram i figur 1. For bedre å få fram de geografiske variasjoner er planlagt boligareal pr. 1 000 innbyggere også presentert i kartform på figur 2.

For Akershus fylke som helhet utgjør planlagt areal til boligformål 73 prosent av det totale planlagte utbyggingsareal (tabell 7). Areal til formålet industri og lager utgjør 17 prosent. Til forretnings- og sentrumsformål er det planlagt å benytte 5 prosent av utbyggingsarealet. Andelen til institusjonsformål er like stor. Formålsklassen kommunikasjon og tekniske anlegg er benyttet i så liten grad at den blir utelatt i de videre kommentarer. På grunn av klassifiseringssystemet er en del tekniske anlegg blitt registrert under formålsklassen institusjonsareal, fordi denne klassen også inneholder uspesifiserte offentlige formål.

De forskjellige formålenes andel i hver kommune varierer betydelig. Andelen av areal til boligformål er størst i kommunene Nannestad, Eidsvoll, Ås og Oppegård. Disse har alle en andel på over 80 prosent. Industriandelen er til gjengjeld forholdsvis lav i disse kommunene. Den største andelen areal til industriformål har kommunene Skedsmo, Nittedal, Fet og Frogn. Foruten Nannestad som er tidligere nevnt, har Bærum og Gjerdrum lave andeler til dette formålet. Planlagt areal til forretnings- og sentrumsformål er relativt sett størst i Hurdal og Lørenskog. Hurdal skiller seg markert ut i forhold til de andre kommunene, med en andel til forretnings- og sentrumsformål på 43 prosent. Dette skyldes vesentlig et område på om lag 470 dekar planlagt til turistformål, hvor både endelig størrelse og utbyggingstidspunkt er usikkert.

I seks kommuner (Vestby, Ski, Frogn, Gjerdrum, Ullensaker og Eidsvoll) er det ikke registrert noe areal til forretnings- og sentrumsformål. En av forklaringene på dette er trolig at de funksjoner som hører under dette formålet er planlagt i teiger med et annet utbyggingsformål, og at de ikke er skilt ut spesielt på oversiktsplanene. Det kan også skyldes at en ikke har tatt stilling til lokaliseringen av ulike servicetiltak innenfor f.eks. et stort boligfelt. En annen årsak kan være at behov for ytterligere servicetilbud blir dekket oftere ved utvidelse eller ombygging av eksisterende virksomhet enn ved nyetableringer. Videre kan det i de forskjellige kommuner være forskjellige oppfatninger av hva som skal klassifiseres som servicenæringer og hva som skal klassifiseres som industri. Hvis formålene i planene bare er angitt med fargesymboler vil dette være vanskelig å kontrollere. Dette kan ha ført til at en f.eks. har registrert for lite areal til forretnings- og sentrumsbebyggelse, mens en har registrert for mange teiger planlagt til industriformål.

I figur 1 er planlagt utbyggingsareal sett i forhold til antall innbyggere pr. 1. januar 1981 i hver kommune. På den måten skiller en ut befolkningsstørrelsen i hver enkelt kommune og kan se på andre faktorer som forklaringsvariable til størrelsen på planlagt utbyggingsareal. Det viser seg å være forholdsvis store variasjoner når det gjelder planlagt utbyggingsareal pr. 1 000 innbyggere i enkelte regioner. For Akershus som helhet er det gjennomsnittlig planlagt et utbyggingsareal på om lag 128 dekar pr. 1 000 innbyggere, hvorav 93 dekar til boligformål. Kommunene i Vestområdet og Follo-kommunene unntatt Enebakk, holder seg nær eller under gjennomsnittet for planlagt utbyggingsareal pr. 1 000 innbyggere i Akershus. De fleste kommunene på Nedre Romerike ligger over gjennomsnittet, mens det på Øvre Romerike er stor forskjell mellom kommunene. Dette skyldes til dels de noe spesielle forholdene i Hurdal kommune og Nes kommune som er omtalt tidligere.²⁾

1) T. Vogt (1981). 2) Se side 19 og side 14.

Nittedal og Fet er blant de kommuner som har størst andel industriareal både når en ser det i forhold til befolkningsstørrelse og planlagt utbyggingsareal totalt. Absolutt sett har imidlertid Asker kommune og Nes kommune mer planlagt utbyggingsareal til industriformål enn Fet. Men Nittedal er den av kommunene i Akershus som både absolutt og relativt har mest planlagt industriareal.

Utbyggingsmønsteret i Akershus må ses i sammenheng med utviklingen i Oslo. Arbeidsplassene i Oslo-Akershus-regionen er hovedsakelig konsentrert til hovedstaden og nabokommunene. En naturlig konsekvens er at boligmarkedet er sterkt presset i og like utenfor Oslo. En antar at etterspørselen etter boliger avtar med økende arbeidsreiseavstand. Videre vil en anta at etterspørselen etter boliger har betydning for størrelsen på planlagt utbyggingsareal til boligformål. Ved bare å ta hensyn til arbeidsreiseavstanden skulle det dermed forventes at det planlagte boligarealet ville være størst der etterspørselspresset var størst, dvs. i de kommuner som ligger nærmest Oslo, for deretter å reduseres med økende arbeidsreiseavstand.

Kartet på figur 2 viser at arbeidsreiseavstanden ikke alene kan forklare størrelsen på det planlagte boligarealet pr. innbygger i kommunene i Akershus. Foruten Nes og Hurdal er det kommunene Enebakk, Rælingen, Fet og Sørumsund som har størst planlagt utbyggingsareal til boligformål pr. 1 000 innbyggere. Bærum, Asker og de fleste Follo-kommunene har liten planlagt boligutbygging arealmessig i forhold til folketallet. En av årsakene til dette kan være forskjeller i utnyttelsesgraden på boligfeltene. Denne vil være høyere i presskommuner enn i andre kommuner. Planlagt utbyggingsareal til boligformål pr. innbygger behøver derfor ikke være en entydig indikasjon på planlagt boligantall i kommunene. Sammenhengen mellom boliggetterspørsel og planlagt boligantall er trolig sterkere enn sammenhengen mellom boliggetterspørsel og planlagt boligareal. Variasjonene i planlagt areal pr. bolig er imidlertid begrenset, så hvis boliggetterspørselen har betydning for planlagt boligantall må den også ha en viss betydning for planlagt boligareal. En bør merke seg at når en relaterer planlagt boligareal til befolkningsstørrelsen i kommunene, vil to kommuner med et like stort planlagt boligareal for eksempel pga. et like sterkt etterspørselspress utenfra, få forskjellig størrelse på planlagt boligareal pr. innbygger alt etter befolkningsstørrelsen i kommunene. Faktorer som prisene på boligmarkedet og bedre kommunikasjoner kan ha medvirket til stor boliggetterspørsel i de tre kommunene på Nedre Romerike og i Enebakk.

En mer avgjørende faktor for å forklare størrelsen på planlagt boligareal enn boliggetterspørselen, er sannsynligvis tilgangen på arealer egnet til utbygging. Nærkommunene til Oslo opplever det sterkeste presset om å skaffe til veie boligareal, men har samtidig mindre arealreserver enn mer perifere kommuner. Tilgangen på arealreserver vil trolig øke med økende avstand fra Oslo, mens presset på boligmarkedet vil minke. Planlagt utbyggingsareal pr. innbygger til boligformål ser altså ut til å være størst i de kommuner som ligger forholdsvis nær Oslo og som samtidig trolig har større ubebygde arealer som egner seg til utbygging enn kommunene som ligger nærmere. Nes og Hurdal skiller seg ut fra dette mønsteret. De spesielle forholdene i Nes er tidligere nevnt. I Hurdal kan andre forhold som f.eks. spesielt store arealreserver være avgjørende for størrelsen på planlagt utbyggingsareal til boligformål.

Utbyggingstidspunktene for de forskjellige formålssklassene blir presentert i tabell 8. For boligteiger er det mulig å tidfeste tidspunktet for påbegynt utbygging innenfor de to tidsperiodene for det aller meste av arealet. Over 50 prosent eller 17 723 dekar er planlagt påbegynt i perioden 1981 - 1984. Men av dette arealet er bare 6 758 dekar planlagt helt utbygd i samme periode. Usikkert/uavklart tidspunkt for påbegynt utbygging gjelder bare 2 prosent av arealet planlagt til boligformål. Usikkerhetsmomentet er derimot mye større for areal planlagt til industri-, lager-, forretnings- og sentrumsformål. 42 prosent av planlagt areal til industri- og lagerformål og 49 prosent av areal planlagt til forretnings- og sentrumsformål har usikkert utbyggingstidspunkt. Dette kan skyldes flere faktorer. Kommunene har bl.a. liten mulighet til å påvirke tidspunktet for utbygging på privateid areal. Der kommunene eier utbyggingsområdet, kan det være vanskelig å forutse når og hva slags industri som vil etterspørre areal. Industriareal hvor utbyggingen forventes å starte i perioden 1981 - 1984 utgjør 35 prosent eller 2 859 dekar av areal planlagt til industri- og lagerformål. Om lag halvparten av utbyggingsarealet til forretnings- og sentrumsformål som har usikkert utbyggingstidspunkt er planlagt i Hurdal. De usikre forholdene omkring det tidligere nevnte planområdet til turistformål i denne kommunen bidrar derfor sterkt til at en så stor andel av arealet planlagt til forretnings- og sentrumsformål har usikkert utbyggingstidspunkt.

Tabellene 9, 10 og 11 viser hvor mye areal som pr. 1. januar 1981 var byggeklart og hvordan dette varierte med utbyggingstidspunkt, reguleringsplanstatus og ulike formål.

Med byggeklart areal forstås det utbyggingsarealet hvor veg, vann og kloakk er ført fram til feltet. En skulle i denne avgrensingen ta hensyn til hvilken kapasitet infrastrukturen var dimensjonert for å dekke. Dette betyr at selv om veg, vann og kloakk var ført fram til feltet, vil nødvendigvis ikke hele planteigen inngå i det en kaller byggeklart areal. Slike avgrensinger vil bli gjenstand for vurderinger, som kan gi utslag i målefeil. Tolkningen av begrepet "byggeklart" kan også ha vært litt forskjellig i de enkelte kommuner. Disse momentene kan ha bidratt til en forskyvning av resultatene, og en bør derfor være klar over disse ved analysen av tallmaterialet.

Arbeidet med å gjøre utbyggingsfeltene byggeklare går antagelig nokså parallelt med selve utbyggingen av feltene. Dette vil spesielt gjelde de utbyggingsformål kommunen har best styring med, f.eks. bolig. Det vil også være utgifter forbundet med ikke å bygge ut feltene som er gjort byggeklare. På den annen side kan det i vanskelig terreng ta flere år før en begynner å bygge etter at utgravingen av tomtene har begynt.

Etter den gitte definisjonen er 13 988 dekar eller 30 prosent av det planlagte utbyggingsarealet i Akershus byggeklart (tabell 9). Av det byggeklare arealet utgjør areal til boligformål den langt største andelen; 57 prosent. Dette skyldes at areal planlagt til boligformål utgjør en meget stor del av det totale planlagte utbyggingsareal. Bare 23 prosent av arealet i boligteigene er byggeklart. Andelen er mye større for industri- og lagerareal. 49 prosent av areal planlagt til dette formålet er byggeklart. Dette kan bl.a. skyldes at kommunene klargjør slikt areal raskest mulig for å ha det i reserve og kunne trekke til seg industrivirksomhet på kort varsel.

Av tabell 10 ser en at 13 prosent av det byggeklare arealet ligger i planteiger hvor utbyggingen forventes å starte opp i tidsrommet 1985 - 1992, mens for 17 prosent av dette arealet er det ikke angitt noe tidspunkt for utbygging. At disse prosentandelene er såpass høye, kan skyldes at en forholdsvis stor del av det byggeklare arealet er planlagt til industriformål. Som tidligere nevnt er det i kommunenes interesse å ha byggeklare arealer å tilby mulig interesserte industriselskaper, og utbyggingstidspunktet for slike arealer blir svært vanskelig å anslå.

Tabell 11 viser at vel 80 prosent av det byggeklare arealet er regulert eller under regulering. Det er rimelig nok en mye mindre andel areal som er stadfestet regulert eller under regulering av det arealet som ikke er byggeklart. Undersøker en nærmere tallene bak tabellen viser det seg at for fylket sett under ett ser det ikke ut til å være noen vesentlig mangel på byggeklart areal i de 4 første år, sett i relasjon til planlagt utbygging i denne perioden. 70 prosent eller 9 722 dekar av byggeklart areal er planlagt påbegynt i første periode. Det vil si at om lag 45 prosent av det totale utbyggingsarealet som er planlagt påbegynt i perioden er byggeklart. Totalt sett er også mer areal regulert eller under regulering enn det som er tenkt utbygd i perioden 1981 - 1984.

En vil i denne rapporten ikke foreta noen anslag på arealbehovet i planregnskapsperioden ut fra en forventet økonomisk utvikling, men bare knytte noen merknader i forhold til den historiske utviklingen når det gjelder tallene for industriareal. (Se tabellene 16-19 i kap. 5.1.) Planlagt utbyggingsareal til industriformål i perioden 1981 - 1992 er på om lag 8 100 dekar. Tabell 16 viser at industriareal utgjorde om lag 8 400 dekar i tettstedene i Akershus i 1975. Til sammenligning vil en også nevne at tilveksten av industriareal i tettstedene i Akershus var på om lag 3 000 dekar i perioden 1965 - 1975.

Tabell 7. Planlagt utbyggingsareal etter kommune og formål. Akershus 1981 - 1992

	Planlagt utbyggingsareal i alt	Bolig	Industri lager	Forretning, og sentrum ¹⁾	Institu-sjon	Kommunika-sjon og tekniske anlegg	
							Dekar
I alt	47 222	100,0	73,0	17,2	4,7	4,9	0,2
<u>Vestområdet</u>	9 515	100,0	77,3	13,0	4,5	5,2	-
Bærum	4 896	100,0	78,6	8,2	6,6	6,6	-
Asker	4 619	100,0	75,9	18,2	2,2	3,7	-
<u>Follo</u>	9 318	100,0	78,7	15,5	1,5	4,2	0,1
Vestby	442	100,0	74,0	19,7	-	6,3	-
Ski	2 018	100,0	79,0	20,8	-	0,1	-
As	989	100,0	83,1	14,1	1,1	1,7	-
Frogn	547	100,0	75,1	23,2	-	-	1,6
Nesodden	1 556	100,0	77,3	14,0	1,0	7,7	-
Oppegård	2 114	100,0	82,3	11,2	3,0	3,5	-
Enebakk	1 652	100,0	74,6	13,2	3,3	8,9	-
<u>Nedre Romerike</u>	15 622	100,0	64,9	23,3	5,1	6,8	-
Sørumsdal	2 146	100,0	70,9	20,2	3,6	5,3	-
Fet	1 681	100,0	72,8	25,2	2,0	-	-
Rælingen	3 080	100,0	72,5	19,5	6,9	1,1	-
Lørenskog	2 514	100,0	57,0	18,1	11,9	13,0	-
Skedsmo	2 397	100,0	49,3	34,0	3,5	13,2	-
Nittedal	3 244	100,0	64,7	26,5	2,6	6,2	-
Gjerdrum	560	100,0	79,1	9,3	-	11,6	-
<u>Øvre Romerike</u>	12 767	100,0	75,7	14,1	6,7	3,1	0,5
Aurskog-Høland	1 726	100,0	76,7	16,0	5,3	2,1	-
Ullensaker	1 471	100,0	75,8	18,7	-	1,4	4,1
Nes	6 117	100,0	79,4	12,4	3,2	4,9	-
Eidsvoll	1 495	100,0	86,7	12,3	-	1,0	-
Nannestad	709	100,0	87,4	6,3	3,4	2,8	-
Hurdal	1 249	100,0	36,0	20,7	43,3	-	-

1) Se kommentarer til andelenes størrelse på side 18.

Tabell 8. Planlagt utbyggingsareal etter formål og tidspunkt for påbegynt utbygging. Akershus 1981 - 1992

Formål	Planlagt utbyggingsareal i alt	Påbegynt utbygging			
		1981 - 1984	1985 - 1992	Vet ikke	
	Dekar	Prosent			
I alt	47 222	100,0	46,3	41,0	12,7
Boligareal	34 481	100,0	51,4	46,8	1,8
Industri- og lagerareal	8 121	100,0	35,2	22,5	42,3
Forretnings- og sentrumsareal	2 212	100,0	26,9	24,5	48,6
Institusjonsareal	2 336	100,0	26,0	35,5	38,5
Areal for kommunikasjon og tekniske anlegg	72	100,0	83,3	-	16,7

Tabell 9. Planlagt utbyggingsareal etter formål og byggeklart areal. Akershus 1981 - 1992

	Planlagt utbyggingsareal i alt	Formål					Annet
		Bolig	Industri og lager	Forretning og sentrum	Institusjon	Kommunikasjon og tekniske anlegg	
Dekar							
I alt	47 222	34 481	8 121	2 212	2 336	72	-
Byggeklart	13 988	7 928	3 989	1 071	991	9	-
Ikke byggeklart	33 234	26 553	4 132	1 141	1 345	63	-
Prosent							
I alt	100,0	73,0	17,2	4,7	4,9	0,2	-
Byggeklart	100,0	56,7	28,5	7,6	7,1	0,1	-
Ikke byggeklart	100,0	79,9	12,4	3,4	4,1	0,2	-
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-
Byggeklart	29,6	23,0	49,1	48,4	42,4	12,5	-
Ikke byggeklart	70,4	77,0	50,9	51,6	57,6	87,5	-

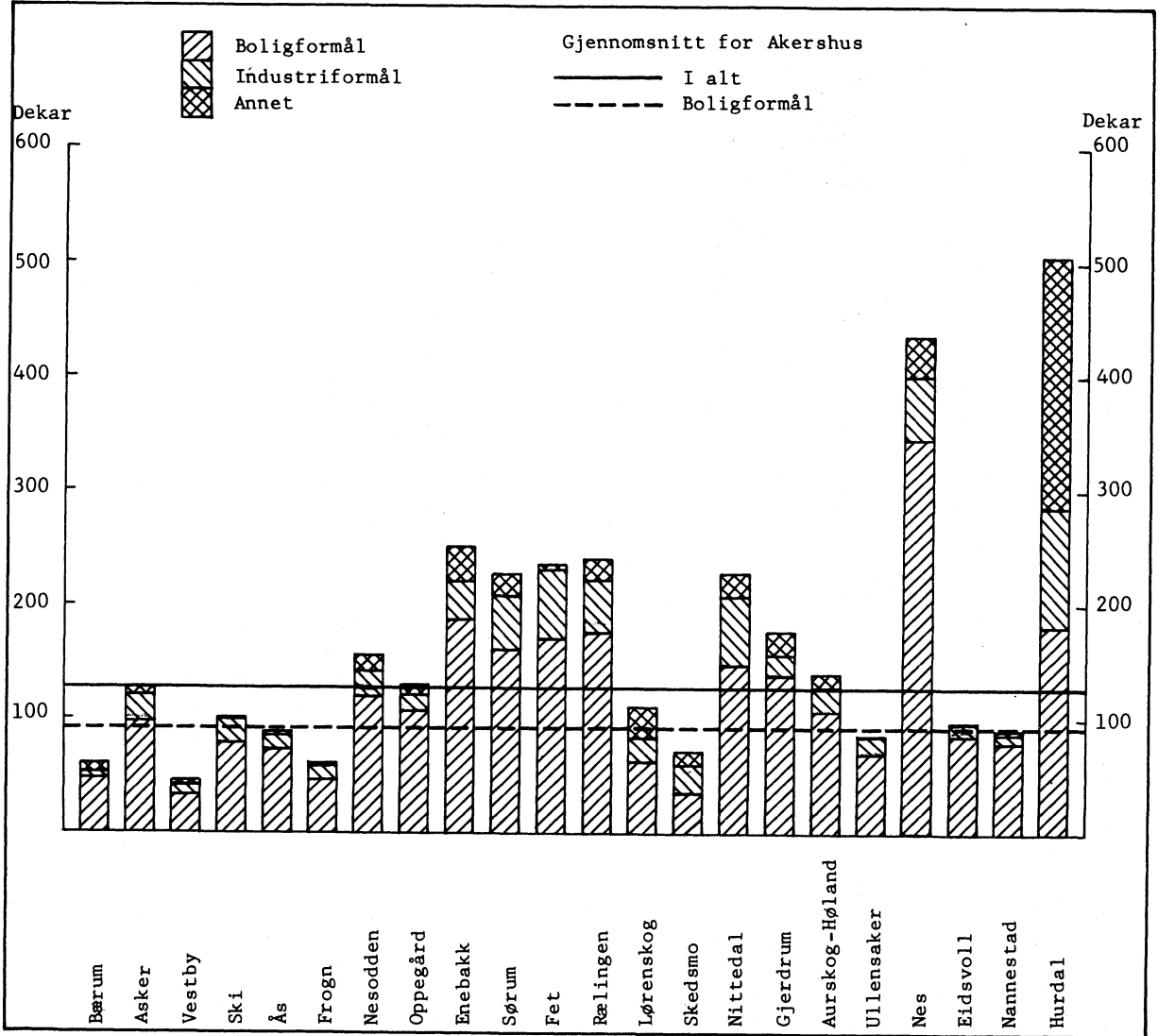
Tabell 10. Planlagt utbyggingsareal etter tidspunkt for påbegynt utbygging og byggeklart areal. Akershus 1981 - 1992

	Planlagt utbyggingsareal i alt	Påbegynt utbygging			
		1981 - 1984	1985 - 1992	Vet ikke	
		Dekar	Prosent		
I alt	47 222	100,0	46,3	41,0	12,7
Byggeklart	13 988	100,0	69,5	13,3	17,2
Ikke byggeklart	33 234	100,0	36,5	52,5	11,0

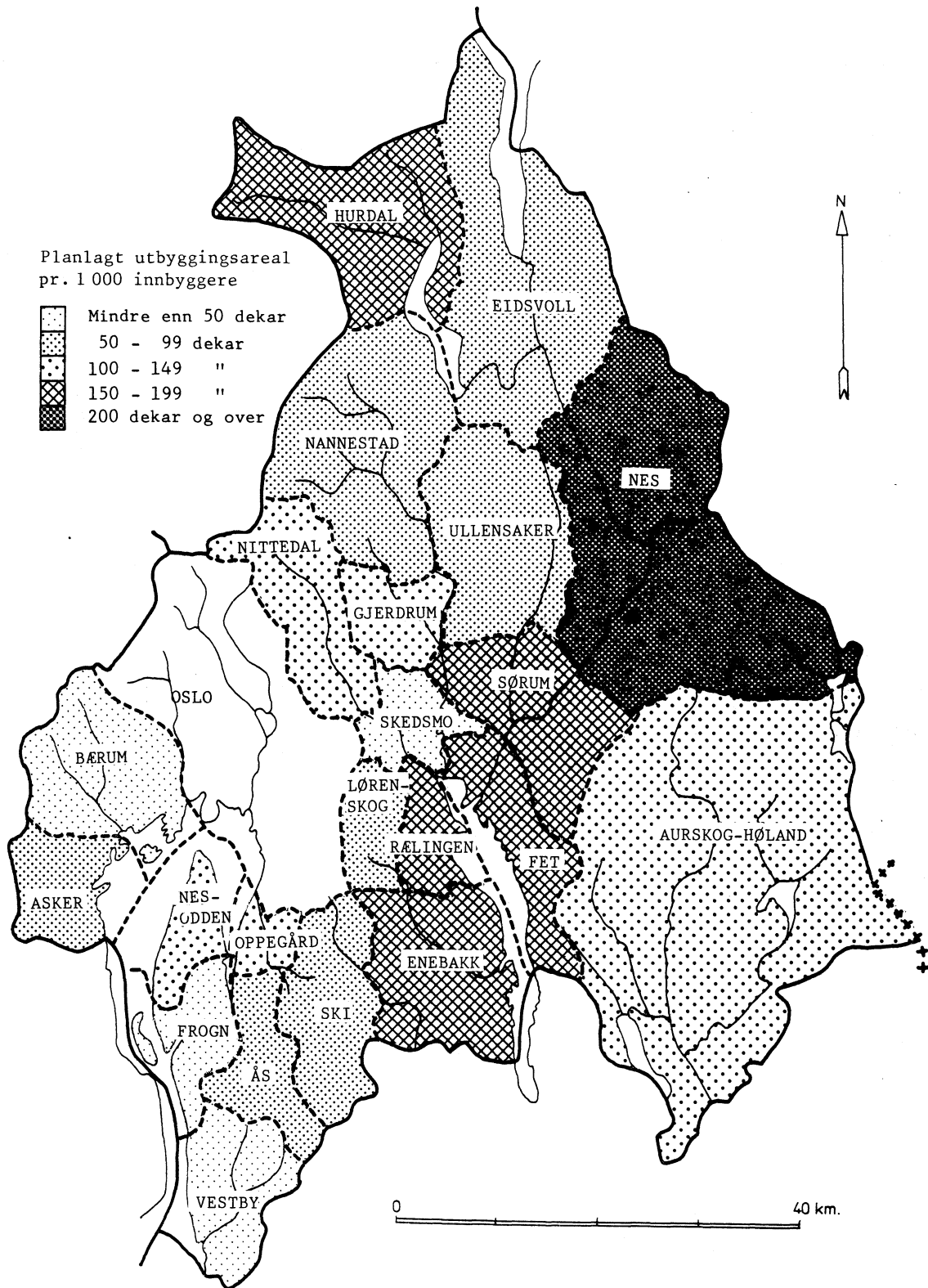
Tabell 11. Planlagt utbyggingsareal etter reguleringsplanstatus og byggeklart areal. Akershus 1981 - 1992

	Planlagt utbyggingsareal i alt	Reguleringsplanstatus pr. 1. januar 1981			
		Stadfestet regulert	Under regulering	Ikke stadfestet regulert eller under regulering	
		Dekar	Prosent		
I alt	47 222	100,0	24,0	28,1	47,9
Byggeklart	13 988	100,0	48,7	32,0	19,3
Ikke byggeklart	33 234	100,0	13,6	26,5	59,9

Figur 1. Planlagt utbyggingsareal pr. 1 000 innbyggere totalt og til bolig- og industriformål. Akershus 1981-1992

Figur 2. Planlagt utbyggingsareal til boligformål pr. 1 000 innbyggere etter kommune. Akershus 1981-1992.

4.4. Eierforhold og planlagt erverv

For mange kommuner har tilgangen på rågrunn vært en av flaskehalsene i f.eks. boligproduksjonen. Selv om det ikke finnes noen lovbestemmelse, er kommunene blitt tillagt hovedansvaret for at tilgangen av tomter er tilstrekkelig, et forhold som blir understreket i St.meld. nr. 12 (1981 - 82) Om boligpolitikk. I denne meldingen står det også at kommunene bør ha en tomtereserve for 6-8 års forbruk. Dette er en nedjustering i forhold til målsetningen i den forrige boligmeldingen¹⁾, hvor departementet mente at kommunene burde ha tomtereserver som tilsvarte 10 års forbruk. I den forrige meldingen het det også at kommunene bør formidle to tredjedeler av boligtomtene. St.meld. nr. 12 (1981 - 82) inneholder ikke noe kvantifisert mål i denne sammenheng, men nevner at kommunene bør sørge for en større del av tomteforsyningen enn de gjør i dag. Oppkjøp av grunn til tomter bør skje etter faste planer og utbyggingen bør skje i samsvar med generalplan.

Fordelene ved at kommunene fører en aktiv tomtepolitikk og stiller tilstrekkelig rågrunn til disposisjon ved utbygging, er blant annet at det offentlige vil ha bedre kontroll med prisutviklingen på tomteareal og at en trolig vil ha en bedre styring med utbyggingen av de enkelte områdene. Kommunene vil også lettere kunne unngå å komme i situasjoner hvor tidkrevende ervervsprosedyrer kan forsinke utbygging i aktuelle områder. Farene ved en langsiktig tomtepolitikk er at kommunene kan gjøre feilinvesteringer ved å erverve arealer som på et senere tidspunkt ikke kan bygges ut. Videre kan oppkjøp av grunn føre til at forholdsvis store beløp blir bundet, f.eks. i form av rentekostnader.

I Akershus eier private 66 prosent og kommunene eller kommunale tomteselskap 32 prosent av planlagt utbyggingsareal (tabell 12). Hvor mye av det privateide arealet som kommunene eventuelt har eid tidligere er det ikke mulig å få opplysninger om. Kommunene fører ikke en ensartet politikk når det gjelder erverv av areal. Gjennomsnittlig planlegger kommunene å erverve 26 prosent eller 8077 dekar av det privateide utbyggingsarealet. Dette betyr at snaut halvparten av det planlagte utbyggingsarealet forventes å bli formidlet gjennom kommunene i Akershus, enten ved at kommunene eier arealet eller planlegger å erverve det. I tillegg kommer eventuelt det utbyggingsarealet som er formidlet gjennom kommunene tidligere. Siden det er umulig å si hvor mye areal dette dreier seg om, er det vanskelig ut fra planregnskapet å fastslå om kommunene i Akershus er kommet opp til et nivå der 2/3 av utbyggingsarealet formidles gjennom kommunene.

Relativt sett eier kommunene mer av areal planlagt til industriformål enn til boligformål. Tar en imidlertid med det areal som kommunene planlegger å erverve, blir forholdet motsatt. Kommunalt planlagt erverv av areal til boligformål utgjør 27 prosent av privateid areal, men bare 19 prosent av totalt utbyggingsareal til boligformål. De tilsvarende tall for industriareal er 12 og 7 prosent. Areal som enten er kommunalt eid eller planlagt kommunalt ervervet utgjør derfor 50 prosent av totalt utbyggingsareal til boligformål, men bare 43 prosent av areal til industriformål.

Areal planlagt utbygd til forretnings- og sentrumsformål har størst andel areal som er privateid. 46 prosent av planlagt utbyggingsareal til institusjonsformål er privateid, men hele 72 prosent av dette er planlagt ervervet av kommunene eller kommunale tomteselskap.

Tabell 13 viser at kommunene eier om lag halvparten av det utbyggingarealet som inngår i generalplanforslag oversendt fylkesutvalget for uttalelse. Det er vanskelig å se noen klar tendens til hvordan andelen kommunalt eid areal varierer med generalplanstatus. Tar en hensyn til planlagt erverv, er over 2/3 av arealet som er med i godkjente generalplaner kommunalt eid eller planlagt kommunalt ervervet. Noe under 2/3 av arealet som er med i generalplanforslag oversendt fylkesutvalget har samme eier-/ervertsstruktur.

Kommunene i Akershus planlegger bare å erverve 5 prosent av areal som er med i generalplaner vedtatt i kommunestyret. Ved hjelp av tabell 3 vil en se at over halvparten av arealet med denne generalplanstatusen finnes i Asker og Bærum kommune. En må derfor anta at ervervspolitikken i disse kommunene er med på å påvirke det lave tallet for planlagt kommunalt erverv for areal på dette stadium i planprosessen. En uavklart situasjon ved registreringstidspunktet i kommunene når det gjelder framtidig erverv kan også være forklaringsfaktor.

1) Stortingsmelding 92 (1974 - 75) Om visse boligspørsmål.

Tabell 13 viser videre at 30 prosent av det privateide arealet som ikke er behandlet politisk i oversiktsplansammenheng, planlegges ervervet. Dette skulle underbygge den tidligere påstanden om at det skjer utbygging og planer om utbygging etter detaljplaner uten at disse er behandlet i oversiktsplansammenheng.

Tabell 12. Planlagt utbyggingsareal etter formål og eierforhold. Akershus 1981 - 1992

Formål	Planlagt utbyggingsareal i alt		Eierforhold			Kommunalt planlagt erverv i prosent av privateid areal ¹⁾
	Dekar	Prosent	Privat	Kommune eller kommunalt tomteselskap	Andre ufordelt	
I alt	47 222	100,0	66,3	31,7	2,0	25,8
Bolig	34 481	100,0	67,8	31,1	1,1	27,4
Industri og lager	8 121	100,0	61,7	35,7	2,6	12,1
Forretnings- og sentrumsareal.	2 212	100,0	83,5	16,3	0,3	16,9
Institusjonsareal	2 336	100,0	45,6	40,0	14,5	71,8
Kommunikasjonsareal og tekniske anlegg	72	100,0	4,2	95,8	-	100,0
Annet	-					-

1) Omfatter areal planlagt ervervet av kommunen eller kommunalt tomteselskap.

Tabell 13. Planlagt utbyggingsareal etter generalplanstatus og eierforhold. Akershus 1981 - 1992

Generalplanstatus pr. 1. januar 1981	Planlagt utbyggingsareal i alt		Eierforhold			Kommunalt planlagt erverv i prosent av privateid areal ¹⁾
	Dekar	Prosent	Privat	Kommune eller kommunalt tomteselskap	Andre	
I alt	47 222	100,0	66,3	31,7	2,0	25,8
Generalplan godkjent av Miljøverndepartementet	7 304	100,0	62,0	36,7	1,3	51,6
Generalplan vedtatt av kommunen	10 470	100,0	75,8	19,5	4,7	4,9
Generalplanforslag oversendt fylkesutvalget for uttalelse .	10 384	100,0	48,1	48,9	3,0	23,5
Annet ²⁾	19 064	100,0	72,6	27,2	0,2	30,2

1) Se note til tabell 12. 2) Se note til tabell 3.

5. AREALBRUK

For å kunne vurdere konsekvensen av den fysiske planleggingen med hensyn på arealbruken har en registrert hva slags areal en kan regne med vil bli omdisponert til ulike formål. De registreringer som er gjort her vil kunne gi et bilde av den arealpolitikken de ulike kommunene fører. Nedbyggingen av dyrka og dyrkbar mark er av spesiell interesse. Et sentralt mål i arealressurspolitikken er å redusere omfanget av bruken av slike arealer til utbyggingsformål. På den andre siden blir det hevdet at for ensidig vekt på denne målsetningen kan medføre at nye utbyggingsområder blir lokalisert langt unna eksisterende bebyggelse med ledig infrastruktur og et etablert sosialt miljø. Dessuten kan slik utbygging komme i konflikt med annen bruk av arealressurser som f.eks. skogbruksinteresser og/eller naturvern- og friluftsinnteresser.

Beskrivelse av arealsituasjonen i planteigene er gjort ved hjelp av økonomisk kartverk,¹⁾ markslagsfolier eller flyfoto.

Før en går i gang med beskrivelse av nåværende arealsituasjon i planteigene, vil en først gi en kort oversikt over arealbruken i Akershus totalt og for tettsteder, samt presentere tall som viser om-disponeringer av dyrka mark de siste 12 åra.

5.1. Arealbruken i Akershus

Akershus har et totalareal på 4 917 km². Planlagt utbyggingsareal i perioden 1981 - 1992 utgjør om lag 1 prosent av dette arealet. Pr. 1. januar 1981 var det 369 193 innbyggere i fylket. Dette gir en befolkningstetthet på om lag 80 innbyggere pr. km². Bare fylkene Vestfold og Oslo har større befolkningstetthet.

Akershus har relativt mye produktivt landareal (se tabell 14). Fulldyrka jordbruksareal utgjør om lag 15 prosent og produktivt skogareal utgjør om lag 68 prosent. Bare Østfold og Vestfold har tilnærmevis like store andeler av produktivt areal. På landsbasis utgjør fulldyrka jordbruksareal kun 3 prosent og produktiv skog om lag 22 prosent.²⁾

Bebygd areal i tettsteder³⁾ utgjorde i 1975 12 001 hektar eller knapt 3 prosent av landarealet i Akershus (tabell 16). Totalt bebygd areal utgjorde 4 prosent av arealet i fylket. Da er det også tatt hensyn til landbruksbebyggelse, annen spredt bebyggelse, hytter og veier utenfor tettsteder. Deler av Oslo tettsted som strekker seg ut i Akershus-kommunene utgjorde hele 51 prosent av det totale bebygde tettstedsareal i fylket i 1975.

Arealbruken i tettstedene er registrert ved tidspunktene 1955, 1965 og 1975.⁴⁾ Tabell 16 viser fordelingen av bebygd areal i 1965 og 1975 for både små og store tettsteder. Av det totale bebygde tettstedsarealet i 1975 på om lag 12 000 hektar⁵⁾, var over 10 000 hektar å finne i de store tettstedene.

Bebygd areal i tettstedene økte med om lag 3 200 hektar i perioden 1965 - 1975. Av dette utgjorde boligareal om lag 2 300 hektar. I de store tettstedene i Akershus utgjorde boligarealet en litt mindre andel av bebygd areal i 1975 enn i 1965. I de mindre tettstedene var tendensen motsatt. Boligareal i de små tettstedene økte sin andel av bebygd areal i løpet av tiårsperioden. Det ser altså ut til at veksten i boligareal bidro sterkere til veksten i tettbebyggelsen i små enn i store tettsteder.

Bergverk-, industri- og lagerareal utgjorde 753 hektar i de store tettstedene og 83 hektar i de små tettstedene i 1975. Forretnings- og sentrumsareal økte med 153 hektar fra 1965 til 1975, fra 252 hektar til 405 hektar. Øvrig bebygd areal utgjorde i 1975 2 276 hektar i alle tettsteder. Av dette utgjorde gjennomfartsveger og lokale veger utenom bebygde områder 675 hektar eller 6 prosent av totalt bebygd areal i tettsteder det året. Slikt vegareal er ikke registrert i planregnskapet, og det kommer egentlig i tillegg til det planlagte arealet som er registrert her. Det nevnte prosenttall kan bare gi en antydning om hvilken størrelsesorden slikt areal sannsynligvis ville ha utgjort av totalt planlagt areal i tettstedene.

Veksten i bebygd areal reduserer mengden av jord- og skogareal, samt annet ubebygd areal. Konflikter mellom utbyggingsinteresser og jordvern hensyn vil sannsynligvis tilspisses ettersom tilgangen på ubebygde arealer til utbyggingsformål reduseres.

1) Se kap. 2.2, side 10. 2) Arealbruk i Norge (G.Strøm (1983)). 3) Tettsteder med 200 innbyggere og flere. 4) Ø. Engebretsen (1982). 5) 1 hektar = 10 dekar.

Tabell 15 viser Landbruksdepartementets statistikk over tillatt omdisponering av dyrka mark i Akershus i perioden 1969 - 1980. Tabellen viser at 1 038 hektar dyrka mark ble tillatt omdisponert til andre formål i perioden. Om lag 62 prosent avgikk gjennom fradeling av enkelttomter til byggeformål, og 28 prosent ble stadfestet regulert til andre formål enn jordbruk. Tabellen viser ellers at avgangen av dyrka mark er betydelig redusert utover i 70-årene. I perioden 1969 - 1972 var tillatt avgang 646 hektar mot bare 108 hektar i årene 1977 - 1980. Landbruksdepartementets statistikk gir opplysninger om dyrka mark som er tillatt omdisponert og ikke faktisk omdisponering. En har ingen opplysninger om denne planlagte omdisponeringen faktisk finner sted og når det eventuelt skjer. I og med at statistikken også inneholder planer, kan noe av arealet bli registrert i planregnskapet, og Landbruksdepartementets statistikk og planregnskapet er dermed ikke helt sammenlignbare. Det kan likevel være interessant å foreta en slik sammenligning og dette vil bli gjort i avsnitt 5.2.

Tabell 17, 18 og 19 viser hvilke typer areal som ble tatt i bruk til byggeformål i tettstedene i Akershus i perioden 1965 - 1975. Tallene er presentert for både små og store tettsteder. Av et to-talt bebygd tettstedsareal på 12 001 hektar i 1975 var 8 699 hektar eller 73 prosent også bebygd i 1965. 1 150 hektar som var jordbruksareal i 1965 er bebygd i 1975. Nær halvparten av økningen i bebygd areal i perioden foregikk på skogareal. Nedbygging av skogareal utgjør en større andel av økningen i bebygd areal i små enn i store tettsteder. En naturlig følge er at nedbygging av jordbruksareal relativt sett betyr mer i store tettsteder. Industri-, lager- og institusjonsareal, park- og idrettsanlegg har krevet mer jordbruksareal enn skogareal i perioden, mens forholdet er omvendt for boliger.

Tabell 14. Arealbruk i Akershus¹⁾

I alt	Bebygd	Jordbruksareal		Skogareal		Annet landareal	Vann	
		Fulldyrka	Annet	Produktivt	Annet			
km ²		Prosent						
4 917	100	4	15	1	68	3	2	7

1) Tallene bygger på registreringer fra det landsomfattende prosjektet Arealbruk i Norge (se G. Strøm (1983)). Den relative usikkerheten er størst for klasser med lavest andeler.

Tabell 15. Avgang av dyrka jord ved omdisponering etter jordloven, ved regulering etter bygningsloven og ved ekspropriasjon i Akershus¹⁾. 1969 - 1980

Ar	Avgang i alt	Avgitt til		Stadfestet regulert til annet enn jordbruksformål	
		Skogplanting	Byggegrunn ²⁾		
	Hektar	Prosent			
I alt	1 038,1	100,0	10,3	61,7	28,0
1969 - 1972	646,0	100,0	10,6	54,3	35,1
1973 - 1976	283,8	100,0	12,0	79,0	9,0
1977 - 1980	108,3	100,0	3,7	63,7	32,6

1) Kilde: Stortingsmeldingene: Om praktisering av jord- og skogkonsesjonslovgivningen. 2) Ved fradeling av enkelttomter.

Tabell 16. Bebygd areal i store og små tettsteder i Akershus 1965 og 1975. Hektar (10 dekar)

Arealbruk	I alt		Store tettsteder ¹⁾		Små tettsteder ²⁾	
	1965	1975	1965	1975	1965	1975
Bebygd areal i alt	8 761	12 001	7 883	10 659	878	1 342
Boligareal ³⁾	6 184	8 484	5 665	7 591	519	893
Bergverk, industri- og lagerareal ³⁾	526	836	467	753	59	83
Forretnings- og sentrumsareal ³⁾	252	405	197	329	55	76
Institusjonsareal, park- og idrettsanlegg ³⁾	678	1 033	584	911	94	122
Trafikkterminaler ³⁾ , tekniske anlegg ³⁾ og offentlig parkeringsplass ⁴⁾	393	467	368	438	25	29
Trasé for jernbane, forstadsbane eller sporvogn	105	101	96	92	(9)	(9)
Gjennomfartsveg og lokale veger utenom bebygde områder	623	675	506	545	117	130

1) Tettsteder med 1 000 innbyggere og over. 2) Tettsteder med 200 - 999 innbyggere. 3) Inkl. lokale veger og parkeringsplasser. 4) Omfatter også parkeringsplasser utenom bebygde områder.
() Tall i parentes har relativ stor usikkerhet (større enn 20 prosent).

Tabell 17. Bebygd areal i alle tettsteder i Akershus 1975, etter arealbruk i 1965. Hektar (10 dekar)

Arealbruk 1965	Bebygd areal 1975							
	I alt	Bolig- areal ¹⁾	Bergverk, industri- og lager- areal ¹⁾	Forret- nings- og sentrums- areal ¹⁾	Institu- sjons- areal, park- og idretts- anlegg ¹⁾	Trafikk- termi- naler ¹⁾ , tekniske anlegg ¹⁾ og off. parkerings- plass ²⁾	Trasé for jernbane, forstads- bane eller sporvogn	Gjennom- fartsveg og lokale veger utenom bebygde områder
Hektar (10 dekar)								
I alt	12 001	8 484	836	405	1 033	467	101	675
Bebygd areal	8 699	6 180	488	278	685	396	101	571
Jordbruksareal	1 150	715	162	47	171	(10)	-	45
Skogareal	1 627	1 308	106	51	108	(18)	-	35
Annet ubebygd areal ...	525	281	80	29	69	43	-	23
Prosent								
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bebygd areal	72,5	72,8	58,4	68,6	66,3	84,8	100,0	84,6
Jordbruksareal	9,6	8,4	19,4	11,6	16,6	2,1	-	6,7
Skogareal	13,6	15,4	12,7	12,6	10,5	3,9	-	5,3
Annet ubebygd areal ...	4,3	3,3	9,6	7,2	6,7	9,2	-	3,4
I alt	100,0	70,7	7,0	3,4	8,6	3,9	0,8	5,6
Bebygd areal	100,0	71,0	5,6	3,2	7,9	4,6	1,2	6,6
Jordbruksareal	100,0	62,2	14,1	4,1	14,9	0,9	-	3,9
Skogareal	100,0	80,4	6,5	3,1	6,6	1,1	-	2,2
Annet ubebygd areal ...	100,0	53,5	15,2	5,5	13,1	8,2	-	4,4

1) Se note 3 til tabell 16. 2) Se note 4 til tabell 16.

() Tall i parentes har relativ stor usikkerhet (større enn 20 prosent).

Tabell 18. Bebygd areal i store tettsteder i Akershus 1975, etter arealbruk i 1965. Hektar (10 dekar)

Arealbruk 1965	Bebygd areal 1975							
	I alt	Bolig- areal ¹⁾	Bergverk, industri- og lager- areal ¹⁾	Forret- nings- og sentrums- areal ¹⁾	Institu- sjons- areal, park- og idretts- anlegg ¹⁾	Trafikk- termi- naler, ¹⁾ tekniske anlegg ¹⁾ og off. parkerings- plass ²⁾	Trasé for jernbane, forstads- bane eller spurvogn	Gjennom- fartsveg og lokale veger utenom bebygde områder
Hektar (10 dekar)								
I alt	10 659	7 591	753	329	911	438	92	545
Bebygd areal	7 835	5 659	434	221	592	371	92	466
Jordbruksareal	1 012	626	147	37	156	(10)	-	36
Skogareal	1 345	1 070	94	45	95	(15)	-	26
Annet ubebygd areal ..	467	236	78	26	68	42	-	(17)
Prosent								
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bebygd areal	73,5	74,5	57,6	67,2	65,0	84,7	100,0	85,5
Jordbruksareal	9,5	8,3	19,5	11,3	17,1	2,3	-	6,6
Skogareal	12,6	14,1	12,5	13,7	10,4	3,4	-	4,8
Annet ubebygd areal ..	4,4	3,1	10,4	7,8	7,5	9,6	-	3,1
I alt	100,0	71,2	7,1	3,1	8,6	4,1	0,9	5,1
Bebygd areal	100,0	72,2	5,5	2,8	7,6	4,7	1,2	6,0
Jordbruksareal	100,0	61,9	14,5	3,6	15,4	1,0	-	3,6
Skogareal	100,0	79,6	7,0	3,3	7,1	1,1	-	1,9
Annet ubebygd areal ..	100,0	50,5	16,7	5,6	14,6	9,0	-	3,6

1) Se note 3 til tabell 16. 2) Se note 4 til tabell 16.

() Tall i parentes har relativ stor usikkerhet (større enn 20 prosent).

Tabell 19. Bebygd areal i små tettsteder i Akershus 1975, etter arealbruk i 1965. Hektar (10 dekar)

Arealbruk 1965	Bebygd areal 1975							
	I alt	Bolig- areal ¹⁾	Bergverk, industri- og lager- areal ¹⁾	Forret- nings- og sentrums- areal ¹⁾	Institu- sjons- areal, park- og idretts- anlegg ¹⁾	Trafikk- termi- naler, ¹⁾ tekniske anlegg ¹⁾ og off. parkerings- plass ²⁾	Trasé for jernbane, forstads- bane eller sporvogn	Gjennom- fartsveg og lokale veger utenom bebygde områder
Hektar (10 dekar)								
I alt	1 342	893	83	76	122	29	(9)	130
Bebygd areal	864	521	54	57	93	25	(9)	105
Jordbruksareal	138	89	(15)	(10)	(15)	(-)	(-)	(9)
Skogareal	282	238	(12)	(6)	(13)	(3)	(-)	(10)
Annet ubebygd areal ...	58	45	(2)	(3)	(1)	(1)	(-)	(6)
Prosent								
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bebygd areal	64,4	58,3	65,0	75,0	76,2	86,2	100,0	80,8
Jordbruksareal	10,3	10,0	18,1	13,2	12,3	-	-	6,9
Skogareal	21,0	26,7	14,5	7,9	10,7	10,4	-	7,7
Annet ubebygd areal ...	4,3	5,0	2,4	3,9	0,8	3,4	-	4,6
I alt	100,0	66,5	6,2	5,7	9,1	2,2	0,7	9,7
Bebygd areal	100,0	60,3	6,3	6,6	10,8	2,9	1,0	12,1
Jordbruksareal	100,0	64,5	10,9	7,3	10,9	-	-	6,5
Skogareal	100,0	84,4	4,3	2,1	4,6	1,0	-	3,6
Annet ubebygd areal ...	100,0	77,6	3,5	5,2	1,7	1,7	-	10,3

1) Se note 3 til tabell 16. 2) Se note 4 til tabell 16.

() Tall i parentes har relativ stor usikkerhet (større enn 20 prosent).

5.2. Nåværende arealbruk i planteigene

I tabellene 20-25 presenteres tallmateriale som viser hvordan arealsituasjonen i planteigene varierer etter kommune, general- og reguleringsplanstatus, lokalisering og utbyggingsformål.

Størst sannsynlighet for konflikter når det gjelder arealbruken oppstår i forbindelse med om-disponering av jordbruksareal. Produktivt skogareal dekker 2/3 av arealet i Akershus. Planlagt avgang av disse arealkategoriene vil det derfor bli lagt sterkest vekt på.

Fulldyrket jordbruksareal utgjør 11 prosent av det planlagte utbyggingsarealet i Akershus (tabell 20). Av totalt areal i fylket utgjør imidlertid fulldyrket jordbruksareal 15 prosent (tabell 14). Andelen produktivt skogareal som er planlagt bebygd er større enn den andelen det utgjør av totalt areal. Planlagt utbyggingsareal utgjør som tidligere nevnt om lag 1 prosent av arealet i Akershus. Dette betyr at nedbyggingen av fulldyrka jordbruksareal blir mindre enn 1 prosent, og at nedbyggingen av produktivt skogareal blir mer enn 1 prosent.

Av det planlagte utbyggingsarealet er 2 prosent bebygd. Om denne bebyggelsen skal rives, bygges om eller bestå uforandret, har man ingen opplysninger om. Hele 7 prosent av arealet er blitt klassifisert som "annet". At denne andelen er blitt så stor skyldes blant annet mangelfullt kartmateriale.

Skedsmo og Rælingen er de kommuner som har størst relativ andel fulldyrka jordbruksarealer i sine utbyggingsområder, henholdsvis 28 og 24 prosent. Disse kommunene skiller seg sterkt ut fra gjennomsnittet for kommunene i Akershus som er på 11 prosent. Vestområdet har den største nedbygging av jordbruksareal absolutt sett. Asker og Bærum har en planlagt avgang av jordbruksareal i perioden på henholdsvis 818 og 916 dekar. Disse kommunene er foruten Nes også de kommunene som har størst planlagt utbyggingsareal totalt. Mens fulldyrka jordbruksareal utgjør 17 prosent av planlagt utbyggingsareal i Vestområdet utgjør det bare 3 prosent i Follo-kommunene. Dette kan ha sammenheng med at det særlig for kommunene i vest kan være vanskelig å finne tilstrekkelig med lavproduktive arealer til utbyggingsformål i tilknytning til eksisterende infrastruktur. Andelen "annet" jordbruksareal av totalt utbyggingsareal er gjennomsnittlig på 2 prosent i kommunene i Akershus. Enébakk skiller seg derfor markert ut med en andel "annet" jordbruksareal på 23 prosent.

Tabell 21 viser at den planlagte avgang av jordbruksareal i planperioden er på om lag 6 000 dekar. Dette gir en årlig avgang av jordbruksareal i Akershus på om lag 500 dekar. Landbruksdepartementets statistikk gir en avgang av jordbruksareal på om lag 865 dekar pr. år i perioden 1969-1980 (tabell 16). Planregnskapets tall skulle dermed indikere en viss nedgang i avgangen av jordbruksareal. Ved en nærmere undersøkelse av Landbruksdepartementets statistikk viser det seg at fireårsperioden 1977-1980 hadde en årlig avgang på om lag 270 dekar jordbruksareal. Dersom kommunenes planer blir fulgt tyder altså planregnskapets tall på en økende avgang i 1980-årene i forhold til slutten av 1970-årene.

Tabell 21 viser videre hvordan arealsituasjonen i utbyggingsområdene fordeler seg etter hvor langt de har kommet i oversiktsplansammenheng. Fulldyrka jordbruksareal utgjør om lag like stor del av utbyggingsområder som er med i generalplaner vedtatt av kommunestyret som av utbyggingsområder med i generalplaner godkjent av Miljøverndepartementet, henholdsvis 13 og 15 prosent. Produktivt skogareal utgjør størst andel av areal som inngår i generalplanforslag eller ikke ferdig utarbeidede generalplaner. Av slikt areal er 14 827 dekar eller 78 prosent klassifisert som produktivt skogareal. For areal som inngår på et så lavt nivå i planprosessen, er andelen fulldyrka jordbruksareal liten. Det er en tendens til at andelen fulldyrka jordbruksareal øker med høyere planstatus. Arealmessig sett utgjør utbyggingsområder som er med i generalplanforslag som ikke er behandlet politisk eller som er med i planer på et enda lavere nivå i planprosessen 19 064 dekar eller 40 prosent av totalt utbyggingsareal. De absolutte tall viser derfor ikke den samme tendensen. Selv om andelen produktivt skogareal er størst for areal som er med i generalplanforslag på laveste nivå i planprosessen, er det ikke noen entydig tendens til at andelen produktivt skogareal minker med økende planstatus.

Tabell 22 viser hvordan arealsituasjonen i planteigene varierer etter om arealet er regulert eller ikke. Når det gjelder reguleringsplanstatus, kan man se en fallende tendens for andelen produktivt skogareal etter som arealet nærmer seg stadfestingsnivået. Fulldyrka jordbruksareal viser den motsatte tendensen. Andelen øker etter som man beveger seg høyere i planprosessen. Tendensen ser altså ut til å være lik for både regulerings- og generalplanstatus når det gjelder andelen fulldyrka jordbruksareal. Igjen bør man legge merke til de absolutte tall i forbindelse med tolkingen av tallmaterialet.

Areal som verken er stadfestet regulert eller under regulering utgjør 22 599 dekar eller nesten halvparten av totalt utbyggingsareal.

Det er et allment politisk akseptert prinsipp i de fleste kommuner at jordbruksarealer i størst mulig grad skal bevares som produktive arealer. Utbygging av jordbruksarealer medfører derfor som oftest konflikt med jordverninteresser. Fordi en stadfestet reguleringsplan er en juridisk bindende plan, skulle man anta at det er bare de minst konfliktfylte reguleringsplaner som kommer så langt som til stadfesting. Det skulle medføre at kommunenes administrasjon må ha flere alternative utbyggingsområder i sine forslag og at andelen jordbruksareal i utbyggingsområdene derfor ble redusert desto nærmere stadfesting planene kom. Tendensen viser seg altså å være motsatt for fulldyrka jordbruksareal. Andelen jordbruksareal totalt er imidlertid lavere i utbyggingsområder som inngår i stadfestede reguleringsplaner enn i planteiger som ikke er med i en stadfestet reguleringsplan. Det er andelen "annet" jordbruksareal som medfører at tendensen for totalt jordbruksareal blir motsatt tendensen for fulldyrka. Tendensen er imidlertid så lite entydig at det ikke kan trekkes noen klar konklusjon om at jordverninteressene fører til at andelen jordbruksareal reduseres med økende reguleringsplanstatus.

Tabell 23 viser hvilke arealkategorier som er planlagt utbygd etter utbyggingstidspunktet. Andelen produktivt skogareal som er planlagt bebygd er størst i perioden 1985 - 1992. 77 prosent planlagt utbyggingsareal i denne perioden er klassifisert som produktivt skogareal. Bare 57 prosent produktivt skogareal er planlagt bebygd av det arealet som har usikkert/ubestemt tidspunkt for påbegynt utbygging.

I årene 1981 - 1984 er en større del av planlagt utbyggingsareal klassifisert som fulldyrka jordbruksareal enn i perioden 1985 - 1992, henholdsvis 12 og 6 prosent. Av det areal som har usikkert utbyggingstidspunkt er imidlertid 23 prosent klassifisert som fulldyrka jordbruksareal.

I planregnskapet er planteigenes beliggenhet i forhold til tettstedsgrensene registrert.¹⁾ En har skilt mellom planteiger som ligger helt eller delvis innenfor, eller utenfor tettstedsgrensene. Planteiger som ligger helt eller delvis innenfor er definert som om de ligger i tettstedet. Det er vanskelig å forutse hvordan framtidige tettstedsgrenser vil bli. Derfor vil tettstedene i framtiden kunne inneholde andre utbyggingsområder enn de som er angitt i tabell 24, f.eks. planteiger som ved registreringspunktet ligger utenfor tettstedsgrensene.

I store tettsteder utgjør produktivt skogareal 65 prosent av planlagt utbyggingsareal, mot 68 prosent i små tettsteder. Det er ikke uventet at produktivt skogareal utgjør en enda større andel av planteigene som er lokalisert utenfor tettsteder. Størst andel jordbruksareal har små tettsteder; 18 prosent. I store tettsteder er denne andelen bare 15 prosent, men likevel vesentlig høyere enn andelen jordbruksareal i planteiger utenfor tettsteder som er på 10 prosent.

Den geografiske lokalisering av befolkningstyngdepunkt og tettsteder i Akershus er slik at den mest naturlige ekspansjon ofte vil være på gode jordbruksarealer. Dette gjelder antagelig de store tettstedene i sterkere grad enn de små. Fulldyrka jordbruksareal utgjør 14 prosent av arealet i planteigene i store tettsteder, men bare 8 prosent i små. Annet jordbruksareal enn det som er fulldyrka utgjør hovedtyngden av det jordbruksarealet som er planlagt bebygd i små tettsteder. Dette skulle være en indikasjon på at små tettsteder oftere ligger i mindre gode jordbruksdistrikter enn store. Men det kan også skyldes at man har større arealreserver og flere valgmuligheter når det gjelder forbruk av areal i små tettsteder.

I alle tettsteder utgjør jordbruksarealet 16 prosent eller om lag 3 800 dekar av det planlagte utbyggingsarealet. Dette skulle tilsi en planlagt nedbygging av jordbruksareal i tettstedene i Akershus på gjennomsnittlig 320 dekar eller 32 hektar pr. år i perioden 1981 - 1992. Tabell 17 viser at 1 095 dekar jordbruksareal ble nedbygd i løpet av perioden 1965 - 1975 når vegareal som ikke er registrert i planregnskapet holdes utenfor. Dette gir en nedbygging av jordbruksareal i tettsteder på om lag 110 hektar pr. år. Selv om det blir justert for vegareal er likevel ikke statistikkene helt sammenlignbare. Planregnskapet registrerer for eksempel bare feltutbygging når det gjelder boliger, og det kan derfor skje nedbygging av jordbruksareal som ikke blir registrert her. Tallet for nedbygging av jordbruksareal i årene 1965 - 1975 er dessuten et gjennomsnitt som ikke viser at nedbyggingen var mye kraftigere i

1) Definisjon av tettsteder, se Ø. Engebretsen (1982).

begynnelsen av perioden enn mot slutten. Til tross for de nevnte innvendingene, kan tallene til en viss grad bekrefte tendensen til at i et så langt tidsperspektiv er jordvernet blitt sterkere oppprioritert i tettstedene i Akershus.

Over halvparten av utbyggingsarealet i perioden 1981 - 1992 er planlagt i eller i tilknytning til tettsteder. 44 prosent er planlagt utbygd i store tettsteder, mens 47 prosent av arealet er planlagt utenfor tettsteder. Bare 9 prosent eller om lag 4 000 dekar er planlagt utbygd i små tettsteder. 57 prosent av utbyggingsarealet som er klassifisert som fulldyrka jordbruksareal, er planlagt utbygd i store tettsteder, mens bare 6 prosent er planlagt i små. Dette skyldes at absolutt sett er svært lite av utbyggingsarealet planlagt i små tettsteder, men også at annet jordbruksareal er mer benyttet som utbyggingsareal i små enn i store tettsteder. 44 prosent av slikt jordbruksareal er planlagt utbygd i små og bare 28 prosent er planlagt utbygd i store tettsteder.

Tabell 25 viser bl.a. hvordan andelen jordbruksareal varierer med formålet for planlagt utbygging. Om lag 5 000 dekar av det planlagte utbyggingsarealet er klassifisert som fulldyrka jordbruksareal. Over halvparten av dette arealet er planlagt til boligformål, mens 29 prosent er planlagt til industri- og lagerformål. 33 834 dekar av planlagt utbyggingsareal er produktiv skog. Av dette er 79 prosent planlagt til boligformål. I absolutte tall er 26 792 dekar utbyggingsareal til boligformål planlagt på produktivt skogareal. En nærmere undersøkelse viser at av dette er 28 prosent eller 7 616 dekar planlagt på skog av lav bonitet. 72 prosent av den planlagte boligutbyggingen på produktivt skogareal vil altså skje på skog som tilhører de tre øverste bonitetsklasser. Dette betyr at over halvparten av den planlagte utbyggingen i Akershus vil bestå av boligutbygging på produktivt skogareal, og vesentlig på skog av høy bonitet.

Når det gjelder de forskjellige formåls planlagte forbruk av jordbruksareal, varierer dette betydelig. Planteiger med institusjonsformål vil relativt sett forbruke mest fulldyrka jordbruksareal. Dette kan ha sammenheng med de høye kravene slike formålsgrupper ofte har til sentral lokalisering og tomtenes arrondering. For alle formålsklasser gjelder at 50 prosent eller mer av planlagt utbyggingsareal er klassifisert som skog. Hele 81 prosent av areal planlagt til boligformål er planlagt på skogareal.

Tabell 20. Planlagt utbyggingsareal etter nåværende arealbruk¹⁾ og kommune. Akershus 1981 - 1992

	Planlagt utbyggingsareal i alt	Nåværende arealbruk ¹⁾								
		Bebyggd areal	Full-dyrka jordbruksareal	Annet jordbruksareal	Produktivt skogareal	Annet skogareal	Myr- og våtmarksareal	Åpen fastmark	Annet areal ²⁾	
	Dekar	Prosent								
I alt	47 222	100,0	2,4	10,6	2,1	71,7	3,2	0,8	2,2	7,0
<u>Vestområdet</u>	9 515	100,0	3,7	17,2	0,9	62,4	5,3	0,1	2,7	7,7
Bærum	4 896	100,0	3,1	17,5	1,0	63,2	6,1	0,2	1,5	7,4
Asker	4 619	100,0	4,3	16,9	0,8	61,6	4,5	-	4,0	8,0
<u>Follo</u>	9 318	100,0	1,7	3,3	5,6	76,7	3,0	0,1	1,7	7,9
Vestby	442	100,0	-	-	-	84,2	-	-	-	15,8
Ski	2 018	100,0	0,4	2,9	-	94,1	0,2	0,1	1,5	0,8
As	989	100,0	0,2	2,6	-	77,1	3,5	-	0,3	16,2
Frogn	547	100,0	2,7	1,1	-	76,5	7,5	-	4,0	8,2
Nesodden	1 556	100,0	5,4	0,8	-	68,7	8,8	-	-	16,2
Oppegård	2 114	100,0	0,3	4,4	7,1	75,8	2,2	-	3,3	6,8
Enebakk	1 652	100,0	2,5	6,4	22,5	61,8	1,0	0,7	2,1	3,0
<u>Nedre Romerike</u>	15 622	100,0	3,4	14,1	1,8	67,9	2,3	0,5	3,7	6,3
Sørumsund	2 146	100,0	1,2	9,7	0,5	76,4	3,3	0,9	6,6	1,4
Fet	1 681	100,0	0,8	9,8	2,7	73,4	5,2	0,1	3,6	4,4
Rælingen	3 080	100,0	2,6	24,1	2,2	65,3	1,7	0,1	2,3	1,8
Lørenskog	2 514	100,0	0,8	11,6	0,3	68,8	2,4	-	3,2	12,8
Skedsmo	2 397	100,0	9,2	27,8	4,0	36,5	0,3	-	8,5	13,7
Nittedal	3 244	100,0	3,2	2,8	1,7	84,4	2,2	0,6	0,2	5,0
Gjerdrum	560	100,0	10,4	6,1	0,5	70,0	0,9	7,9	3,2	1,1
<u>Øvre Romerike</u>	12 767	100,0	0,9	6,8	0,6	79,4	2,9	2,3	0,4	6,7
Aurskog-Høland	1 726	100,0	0,7	9,8	-	81,9	3,8	0,4	0,2	3,1
Ullensaker	1 471	100,0	3,6	13,3	-	82,7	-	0,1	-	0,4
Nes	6 117	100,0	0,5	7,9	1,1	69,6	4,6	2,8	0,8	12,8
Eidsvoll	1 495	100,0	1,1	1,2	0,4	95,9	0,3	0,1	-	1,0
Nannestad	709	100,0	-	-	-	83,8	1,0	15,2	-	-
Hurdal	1 249	100,0	0,5	0,7	-	98,0	0,8	-	-	-

1) Arealbruk ifølge økonomisk kartverk og flyfoto, se avsnitt 2.2 side 10 og 11. 2) Omfatter også vann.

Tabell 21. Planlagt utbyggingsareal etter generalplanstatus og nåværende arealbruk.¹⁾
 Akershus 1981 - 1992

	Planlagt utbyggingsareal i alt	Nåværende arealbruk							
		Bebyggd areal	Full-dyrka jordbruksareal	Annet jordbruksareal	Produktivt skogareal	Annet skogareal	Myr- og våtmarksareal	Åpen fastmark	Annet areal
Dekar									
I alt	47 222	1 146	5 013	970	33 834	1 513	397	1 044	3 305
Generalplan godkjent av Miljøverndepartementet ..	7 304	132	1 090	209	5 191	192	8	125	357
Generalplan vedtatt i kommunene	10 470	324	1 394	61	6 446	663	108	271	1 203
Generalplan oversendt fylkesutvalget for uttalelse	10 384	331	1 033	520	7 370	145	21	362	602
Annet ²⁾	19 064	359	1 496	180	14 827	513	260	286	1 143
Prosent									
I alt	100,0	2,4	10,6	2,1	71,7	3,2	0,8	2,2	7,0
Generalplan godkjent av Miljøverndepartementet ..	100,0	1,8	14,9	2,9	71,1	2,6	0,1	1,7	4,9
Generalplan vedtatt i kommunene	100,0	3,1	13,3	0,6	61,6	6,3	1,0	2,6	11,5
Generalplan oversendt fylkesutvalget for uttalelse	100,0	3,2	10,0	5,0	71,0	1,4	0,2	3,5	5,8
Annet ²⁾	100,0	1,9	7,9	0,9	77,8	2,7	1,4	1,5	6,0

1) Se note til tabell 20. 2) Se note til tabell 3.

 Tabell 22. Planlagt utbyggingsareal etter reguleringsplanstatus og nåværende arealbruk.¹⁾
 Akershus 1981 - 1992

	Planlagt utbyggingsareal i alt	Nåværende arealbruk								
		Bebyggd areal	Full-dyrka jordbruksareal	Annet jordbruksareal	Produktivt skogareal	Annet skogareal	Myr- og våtmarksareal	Åpen fastmark	Annet areal 2)	
Dekar										
I alt	47 222	100,0	2,4	10,6	2,1	71,7	3,2	0,8	2,2	7,0
Prosent										
Stadfestet regulert	11 345	100,0	3,5	11,2	0,6	65,3	5,0	1,2	3,9	9,3
Under regulering	13 278	100,0	2,8	10,9	0,3	71,1	4,3	1,2	2,1	7,2
Ikke stadfestet regulert eller under regulering .	22 599	100,0	1,7	10,1	3,8	75,2	1,7	0,5	1,4	5,7

1) Se note til tabell 20. 2) Se note til tabell 3.

Tabell 23. Planlagt utbyggingsareal etter tidspunkt for påbegynt utbygging og nåværende arealbruk.¹⁾ Akershus 1981 - 1992

Påbegynt utbygging i planteiegene	Planlagt utbyggingsareal i alt		Nåværende arealbruk							
			Bebyggd areal	Full-dyrka jordbruksareal	Annet jordbruksareal	Produktivt skogareal	Annet skogareal	Myr- og våtmarksareal	Åpen fastmark	Annet areal ²⁾
	Dekar		Prosent							
I alt	47 222	100,0	2,4	10,6	2,1	71,7	3,2	0,8	2,2	7,0
1981 - 1984	21 862	100,0	2,7	11,3	1,1	71,5	3,3	1,0	2,6	6,4
1985 - 1992	19 318	100,0	2,0	6,1	3,4	76,5	2,6	0,8	1,4	7,3
Vet ikke	6 042	100,0	2,8	22,4	1,3	56,6	4,9	0,5	3,2	8,3

1) Se note til tabell 20. 2) Se note til tabell 3.

Tabell 24. Planlagt utbyggingsareal etter lokalisering og nåværende arealbruk.¹⁾ Akershus 1981 - 1992

Lokalisering	Planlagt utbyggingsareal i alt		Nåværende arealbruk							
			Bebyggd areal	Full-dyrka jordbruksareal	Annet jordbruksareal	Produktivt skogareal	Annet skogareal	Myr- og våtmarksareal	Åpen fastmark	Annet areal ²⁾
	Dekar		Prosent							
I alt	47 222	1 146	5 013	970	33 834	1 513	397	1 044	3 305	
I store tettsteder ³⁾	20 949	742	2 848	267	13 537	784	16	659	2 096	
I små tettsteder ⁴⁾	4 001	86	302	429	2 701	89	137	94	163	
Utenfor tettsteder	22 272	318	1 863	274	17 596	640	244	291	1 046	
I alt	100,0	2,4	10,6	2,1	71,7	3,2	0,8	2,2	7,0	
I store tettsteder ³⁾	100,0	3,5	13,6	1,3	64,6	3,7	0,1	3,2	10,0	
I små tettsteder ⁴⁾	100,0	2,2	7,6	10,7	67,5	2,2	3,4	2,4	4,1	
Utenfor tettsteder	100,0	1,4	8,4	1,2	79,0	2,9	1,1	1,3	4,7	
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
I store tettsteder ³⁾	44,4	64,8	56,8	27,5	40,0	51,8	4,0	63,1	63,4	
I små tettsteder ⁴⁾	8,5	7,5	6,0	44,2	8,0	5,9	34,5	9,0	4,9	
Utenfor tettsteder	47,2	27,8	37,2	28,3	52,0	42,3	61,5	27,9	31,7	

1) Se note til tabell 20. 2) Omfatter også salt- og ferskvannsareal. 3) Tettsteder med 1 000 innbyggere og over i 1970. 4) Tettsteder med 200-999 innbyggere i 1970.

Tabell 25. Planlagt utbyggingsareal etter formål og nåværende arealbruk.¹⁾ Akershus 1981 - 1992

Formål	Planlagt utbyggingsareal	Nåværende arealbruk							
		Bebygd areal	Full-dyrka jordbruksareal	Annet jordbruksareal	Produktivt skogareal	Annet skogareal	Myr- og våtmarksareal	Åpen fastmark	Annet areal ²⁾
Dekar									
I alt	47 222	1 146	5 013	970	33 834	1 513	397	1 044	3 305
Bolig	34 481	628	2 590	771	26 792	985	349	502	1 864
Industri og lager	8 121	327	1 440	94	4 870	379	30	299	682
Forretnings-, sentrumsareal	2 212	135	374	46	1 025	81	1	106	444
Institusjon	2 336	56	602	59	1 082	68	17	137	315
Kommunikasjon, tekniske anlegg	72	-	7	-	65	-	-	-	-
Prosent									
I alt	100,0	2,4	10,6	2,1	71,7	3,2	0,8	2,2	7,0
Bolig	100,0	1,8	7,5	2,2	77,7	2,9	1,0	1,5	5,4
Industri og lager	100,0	4,0	17,7	1,2	60,0	4,7	0,4	3,7	8,4
Forretnings-, sentrumsareal	100,0	6,1	16,9	2,1	46,3	3,7	0,1	4,8	20,1
Institusjon	100,0	2,4	25,8	2,5	46,3	2,9	0,7	5,9	13,5
Kommunikasjon, tekniske anlegg	100,0	-	9,7	-	90,3	-	-	-	-
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bolig	73,0	54,8	51,7	79,5	79,2	65,1	87,9	48,1	56,4
Industri og lager	17,2	28,5	28,7	9,7	14,4	25,1	7,6	28,6	20,6
Forretnings-, sentrumsareal	4,7	11,8	7,5	4,7	3,0	5,4	0,3	10,2	13,4
Institusjon	4,9	4,9	12,0	6,1	3,2	4,5	4,2	13,1	9,5
Kommunikasjon, tekniske anlegg	0,2	-	0,1	-	0,2	-	-	-	-

1) Se note til tabell 20. 2) Omfatter også salt- og ferskvannsareal.

LITTERATUR

- Engebretsen Ø. (1982): Arealbruk i norske byer og tettsteder. Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå 82/7. Oslo
- Lone Ø. (1980): Hovedklassifisering i arealregnskapet. Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå 80/8. Oslo
- Skanche T. (1982): Ervervsareal i Østfoldbyene. Interne notater fra Statistisk Sentralbyrå IN 82/20
- Skoglund T. (1980): Region - En modell for regional kryssløpsanalyse. Artikler fra Statistisk Sentralbyrå nr. 122. Oslo
- Steinbakk H. (1982): Planregnskap for Østfold 1981 - 1992. Hovedresultater
- Strøm G. D. (1983): Arealressurser i Norge. Utkast til rapport fra Statistisk Sentralbyrå. Gruppe for ressursregnskap, Statistisk Sentralbyrå
- Vogt T. (1981): Planregnskapet - Ressursregnskap for fysisk planlegging. Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå 81/27. Oslo
- Statistisk Sentralbyrå (1970): Regionalt nasjonalregnskap 1965. Norges offisielle statistikk A 376. Oslo
- Statistisk Sentralbyrå (1978): Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1973. Norges offisielle statistikk A 925. Oslo
- Statistisk Sentralbyrå (1980): Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1976. Norges offisielle statistikk B 116. Oslo
- Statistisk Sentralbyrå (1981): Ressursregnskap. Statistiske analyser nr. 46. Oslo
- Kommunal- og arbeidsdepartementet (1981): St.meld. nr. 12 (1981-82) Om boligpolitikk
- Nou 1980:8: Kommunal tomteformidling
- Bygningsloven av 1965

KLASSIFISERING AV PLANLAGTE UTBYGGINGSFORMÅL

Klassifiseringen av de planlagte utbyggingsformål bygger på forslag til klassifisering av planlagt bruk, publisert i rapport 81/27¹⁾, Statistisk Sentralbyrå.

I dette notatet er utbyggingsformålene inndelt i 6 hovedklasser. Under er vist hvilke utbyggingsformål disse klassene omfatter. Bare de klassene der det er registrert planteiger i Akershus er tatt med. Det er oppgitt hvor mange teiger som er med i hver underklasse og hvor mye de utgjør arealmessig.

Planregnskapet for Akershus 1981 - 1992 består av 657 planteiger som gir 47 222 dekar utbyggingsareal.²⁾ Gjennomsnittlig planteigstørrelse er på om lag 72 dekar.

Over halvparten av planteigene og nesten 3/4 av arealet er planlagt brukt til boligformål. Den planlagte boligbyggingen består vesentlig av småhus, men det er også områder der en planlegger en kombinasjon av småhus og blokker. Gjennomsnittlig planteigstørrelse der det er planlagt bare småhus er 97 dekar.

Til industri- og lagerformål er antallet planteiger 126 med en gjennomsnittstørrelse på 64 dekar.

Forretnings- og sentrumsareal utgjør 87 planteiger med et samlet areal på 2 212 dekar. Detalj- og agenturhandel utgjør den største undergruppen. Gjennomsnittstørrelsen for hele formålsklassen er 25 dekar. Kombinasjonen av industriareal og forretnings- og sentrumsareal gjelder 7 planteiger med et areal på 281 dekar.

Institusjonsarealet har en gjennomsnittlig teigstørrelse på 23 dekar. Av det arealet som ikke er ufordelt under denne klassen, utgjør helse- og veterinærtjeneste, sosial omsorg og velferdsarbeid den største andelen. Sport og idrett legger naturlig nok beslag på relativt store arealer. Grunnskoler og tilhørende anlegg utgjør litt under en tredjedel av det planlagte arealet til denne formålsklassen.

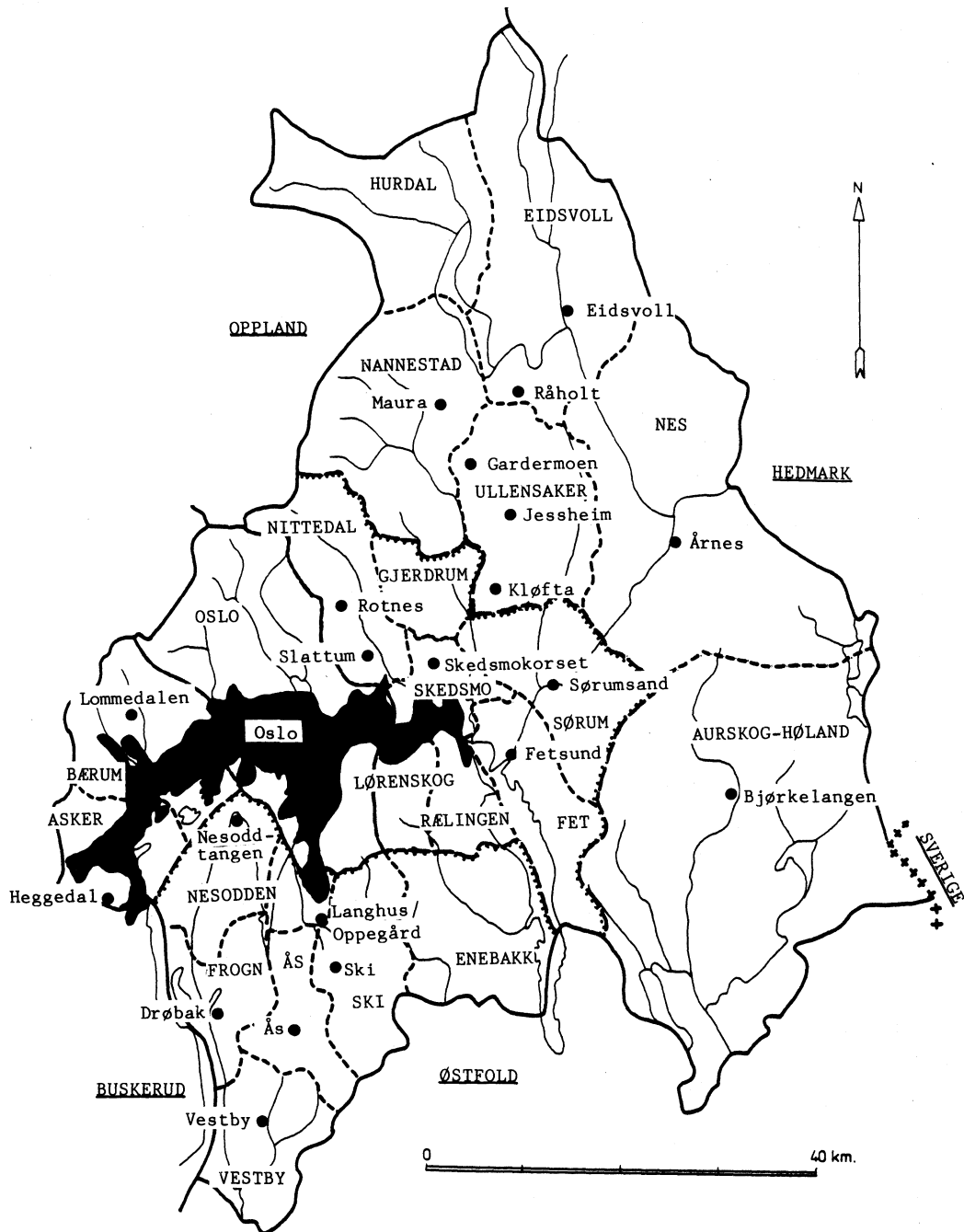
I formålsklassen kommunikasjonsareal og tekniske anlegg, er det kun registrert tekniske anlegg med et lite areal på 72 dekar.

Planlagt utbyggingsareal etter utbyggingsformål. Akershus 1981 - 1992	Antall teiger registrert	Areal i dekar
I alt	<u>657</u>	<u>47 222</u>
1 Bolig	<u>340</u>	<u>34 481</u>
11 Boligareal, småhus	<u>317</u>	<u>30 617</u>
111 Frittliggende enebolig	106	4 471
112 Enebolig i rekke, kjede, terrasse, atrium	77	4 329
119 Ufordelt småhus	134	21 817
12 Boligareal, blokker	<u>23</u>	<u>3 864</u>
121 Frittliggende boligblokk, 3-4 etasjer ...	10	690
128 Blokker og småhus	12	3 158
129 Ufordelt	1	16
2 Industri og lager	<u>126</u>	<u>8 121</u>
14 Industri- og lagerareal	<u>126</u>	<u>8 121</u>
141 Industriareal, inkl. parkbelte	125	7 942

1) T. Vogt (1981). 2) I tillegg er det registrert områder med planlagt hyttebygging på om lag 1 300 dekar.

Planlagt utbyggingsareal etter utbyggingsformål. Akershus 1981 - 1992	Antall teiger registrert	Areal i dekar
14 Industri- og lagerareal (forts.)		
143 Steinbrudd og grustak mv.	1	179
3 Forretnings- og sentrumsareal	<u>87</u>	<u>2 212</u>
15 Forretnings- og sentrumsareal	<u>74</u>	<u>1 805</u>
151 Detalj- og agenturhandel (inkl. bensinst.)	32	448
152 Privat/personlig tjenesteyting, kontor for bygge- og anleggsvirksomhet	19	277
153 151 + 152, ufordelt	5	171
154 Hoteller og restauranter	3	522
156 Kommune- og fylkesadministrasjon	2	108
158 Ufordelt	13	279
17 Areal til erverv og institusjoner for almen-nyttig formål	<u>11</u>	<u>342</u>
171 Industriareal og forretnings- og sentrumsareal	7	281
172 Forretnings- og institusjonsareal	3	58
179 Ufordelt	1	3
18 Areal til erverv og institusjoner for almen-nyttige formål kombinert med boligareal	<u>2</u>	<u>65</u>
181 Forretnings- og sentrumsareal	2	65
4 Institusjonsareal	<u>101</u>	<u>2 336</u>
16 Institusjonsareal	<u>101</u>	<u>2 336</u>
161 Grunnskoler og tilhørende anlegg	20	389
162 Videregående skoler og tilh. anlegg	3	107
163 Undervisning og forskning for øvrig	1	115
164 Helse- og veterinærtj., sosial omsorg og velferdsarbeid	33	492
165 Kultur og underholdning	1	20
166 Allmennyttig, inkl. interesseorganisasjoner kulturelle og ideologiske organisasjoner ellers, grendehus og forsamlingshus	2	10
167 Sport og idrett	9	430
168 Religiøs virksomhet	10	129
169 Ufordelt	22	644
5 Kommunikasjonsareal og tekniske anlegg	<u>3</u>	<u>72</u>
Tekniske anlegg	<u>3</u>	<u>72</u>
610 Kraftforsyning	1	9
640 Renovasjon	2	63

Kart over Akershus. Kommunegrenser og tettsteder.

Tegnforklaring

- +++++ Riksgrense
- Fylkesgrense
- Regionsgrense
- Kommunegrense
- ØSTFOLD Navn på nabofylke eller naboland
- NES Kommunens navn
- Årnes Navn på tettsted

Tettsteder etter bebygd areal i 1975

- 0 - 499 hektar
- 500 - 999 "
- 1 000 - 1 999 "
- 2 000 hektar eller mer

KLASSIFISERING AV PLANLAGT BRUK:
PLANREGNSKAPET 1981 - 1992

BYGGEOMRADER

11 Boligareal, småhus 111 frittliggende enebolig 112 eneboliger i rekke, kjede, terrasse, atrium 113 vertikalt delt tomannsbolig 114 horisontalt delt tomannsbolig 115 annet småhus 119 ufordelt 12 Boligareal, blokker 121 frittliggende boligblokk, 3-4 etasjer 122 frittliggende boligblokk, mer enn 4 etasjer 123 andre store bolighus (bygårder, karree) 128 småhus og blokker 129 ufordelt 13 Fritidsareal, rekreasjon 131 hytte- og fritidshus, kolonihage 132 turisthytter 133 telt- og campingplasser 139 ufordelt 14 Industri- og lagerareal 141 industriareal, inkl. parkbelte i industriområder 142 bergverksareal 143 steinbrudd og grustak, mv. 144 lagerareal 149 ufordelt 15 Forretnings- og sentrumsareal 151 detalj- og agenturhandel (inkl. bensinstasjoner) 152 privat/personlig og offentlig tjenesteyting, kontor for bygge- og anleggsvirksomhet 153 151 + 152, ufordelt 154 hoteller og restauranter 155 statsadministrasjon 156 kommune- og fylkesadministrasjon	16 Institusjonsareal 161 grunnskoler og tilhørende anlegg 162 videregående skoler og tilhørende anlegg 163 undervisning og forskning for øvrig 164 helse- og veterinærtjeneste, sosial omsorg og velferdsarbeid 165 kultur og underholdning 166 allmennyttig, inkl. interesseorganisasjoner, kulturelle og ideologiske organisasjoner ellers, grendehus og forsamlingshus 167 sport og idrett 168 religiøs virksomhet 169 ufordelt 17 Areal til erverv og institusjoner for allmennyttige formål 171 industriareal og forretnings- og sentrumsareal 172 forretnings- og institusjonsareal 173 administrasjonsbygninger for næringsvirksomhet 179 ufordelt 18 Areal til erverv og institusjoner for allmennyttige formål kombinert med boligareal 181 forretnings- og sentrumsareal 182 forretnings- og institusjonsareal 183 administrasjonsbygninger for næringsvirksomhet 184 industriareal 189 ufordelt 19 Fornyelsesområder (i tettbygde strøk) 191 boligområde, småhus 192 boligområde, blokker 193 fritidsareal 194 industri- og lagerareal 195 forretnings- og sentrumsareal 196 institusjonsareal

- 19 Fornyelsesområder (i tettbygde strøk) (forts.)
197 areal til erverv og institusjoner for all-
mennyttige formål
198 areal til erverv og institusjoner for all-
mennyttige formål kombinert med boligareal
199 ufordelt

KOMMUNIKASJONSAREAL

- 417 terminaler (inkl. holdeplasser, mv.)
440 lufthavn, sjøflyhavn
450 havneareal, kaianlegg (inkl. lager-/
naustområder, m.m.)
460 småbåthavn
470 parkeringsareal
490 ufordelt

TEKNISKE ANLEGG

- 610 kraftforsyning
620 vannforsyning
630 avløp
640 renovasjon
650 offentlige tilfluksrom
660 anlegg for televerket
690 ufordelt

ANNET

- 780 forsvars- og sivilforsvarsareal

Trykt 1982

- Nr. 82/1 Tor Haldorsen og Gunvor Iversen: Praktiske eksempler på måling av latente variable: Sammenhengen mellom subjektive og objektive indikatorer på arbeidsforhold
ISBN 82-537-1649-4
- 82/2 Jan Mønnesland, Helge Brunborg og Randi Selmer: Inngåelse og oppløsning av ekteskap etter alder og varighet Formation and Dissolution of Marriage by Age and Duration
Sidetall 77 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1650-8
- 82/3 Ole K. Hovland og Håvard Røyne: En revidert versjon av skattemodellen LOTTE
Sidetall 63 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1648-6
- 82/4 Gunvor Iversen: Arbeidsmiljø 1980 Noen hovedresultater Sidetall 79
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1715-6
- 82/5 Naturressurser 1981 Sidetall 29 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1651-6
- 82/6 Stein Erland Brun: Nettoflytting og arbeidsmarked i fylkene En foreløpig analyse av sammenhengen Sidetall 68 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1718-0
- 82/7 Øystein Engebretsen: Arealbruk i norske byer og tettsteder Sidetall 183
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1720-2
- 82/8 Attitudes to Norwegian Development Assistance Sidetall 68 Pris kr 15,00
ISBN 82-537-1719-9
- 82/9 Rolf Aaberge: Om måling av ulikskap Sidetall 73 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1721-0
- 82/10 Arne S. Andersen: Levekårsundersøkelsen 1980 Dokumentasjon Del II Sidetall 88
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1722-9
- 82/11 Audun Rosland: Forbruk av fast brensel i husholdninger 1960 - 1980 Sidetall 41
Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1735-0
- 82/12 Bjørn Kjensli: Strukturundersøkelse for bygg og anlegg Industribygg Sidetall 58
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1732-6
- 82/13 Liv Argel: Statistikkbrugerundersøkelsen 1980-81 Resultater fra en postundersøkelse om bruk og vurdering av offisiell statistikk Sidetall 91 Pris kr 15,00
ISBN 82-537-1748-2
- 82/14 Vetle Hvidsten og Kåre Kalstad: Nasjonalregnskap 1975 - 1976 Inntekts- og kapital-
konti System og beregningsmetoder Sidetall 84 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1745-8
- 82/15 Johan A. Alstad: Oppfølging av flyttemotivundersøkelsen 1972 En studie av tilbake-
flytting Sidetall 93 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1784-9
- 82/16 Per Skagseth: Det norske nasjonalregnskapet Dokumentasjonsnotat nr. 12 Beregning
av investering, realkapital og kapitalslit Sidetall 50 Pris kr 10,00
ISBN 82-537-1756-3
- 82/17 Ressursregnskap for fisk Sidetall 52 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1765-2
- 82/18 Susan Lingsom: Behov for tilsynsordninger for barn 7-12 år Sidetall 32
Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1772-5
- 82/19 Skatter og overføringer til private Historisk oversikt over satser mv. Arene
1969 -1982 Sidetall 78 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1786-5
- 82/20 Trygve Solheim: 70-åras feriereiser Sidetall 38 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1805-5
- 82/21 Trygve Solheim: Friperioder og ferieturer Omfang og fordeling over året
Sidetall 36 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1804-7
- 82/22 Halvor Skraastad: Siktet for forbrytelser - Hva skjer videre En undersøkelse av
siktete i januar og februar 1973 Charged for Crimes - What Happens during the
Procedure A survey on Persons Charged for Crimes in January and February 1973
Sidetall 40 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1820-9
- 82/23 Helge Herigstad: Bilhald og bilutgifter Sidetall 51 Pris kr 10,00
ISBN 82-537-1803-9

Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP) - ISSN 0332-8422 (forts.)

Trykt 1982

- Nr. 82/24 Frode Brunvoll og Jan Chr. Jørgensen: Metoder for framskrivning av fiskeflåtens kostnader Sidetall 57 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1818-7
- 82/25 Erik Biørn: Kvantifisering av konjunkturbarometerinformasjon Sidetall 67 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1809-8
- 82/26 Audun Rosland og Asbjørn Aaheim: Energireserver Sidetall 40 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1814-4
- 82/27 Aktuelle skattetal 1982 Current Tax Data Sidetall 47 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1822-5
- 82/28 Arne Øien: Statistisk Sentralbyrå Perspektiv for 1980-årene Central Bureau of Statistics Perspectives for the 1980s Sidetall 40 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1826-8
- 82/29 Engrosprisstatistikk Engrosprisindeks Produsentprisindeks Sidetall 120 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1833-0
- 82/30 Referansearkiv for naturressurs- og forurensningsdata: Arealoppgaver i sentralforvaltningen Sidetall 132 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1838-1
- 82/31 Eva Ivås og Kjell Roland: MODIS IV Detaljerte virkningstabeller for 1981 Sidetall 271 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-1840-3
- 82/32 Torleif Haugland: Etablering og nedlegging av industribedrifter Sidetall 67 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1878-0
- 82/33 Undersøkelse om kopiering i skoleverket 1981/82 Sidetall 58 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1855-1
- 82/34 Otto Carlson: Pasientstatistikk 1980 Statistikk fra Det økonomiske og medisinske informasjonssystem Sidetall 69 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1854-3
- 82/35 Hogne Steinbakk: Planregnskap for Østfold 1981 - 1992 Hovedresultater Sidetall 50 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1850-0

Trykt 1983

- Nr. 83/1 Naturressurser 1982 Foreløpige nøkkeltall fra ressursregnskapene for energi, mineraler, skog, fisk og areal Sidetall 62 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1837-3
- 83/2 Totalregnskap for fiske- og fangstnæringen 1978 - 1981 Sidetall 39 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1882-9
- 83/3 Therese Hunstad: Forbruk av fisk og fiskevarer i Norge 1979 En undersøkelse av fiskeforbruket i Norge i 1979 med bakgrunn i materialet fra momskompensasjonsordningen for fisk og fiskevarer Sidetall 25 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1904-3
- 83/4 Atle Martinsen og Hogne Steinbakk: Planregnskap for Rogaland 1981 - 1992 Hovedresultater Sidetall 42 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1902-7
- 83/5 Anne Mickelson og Hogne Steinbakk: Planregnskap for Akershus 1981 - 1992 Hovedresultater Sidetall 48 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1903-5
- 83/6 Asbjørn Aaheim: Norske olje- og gassreserver Nåverdiberegninger og inndeling i kostnadsklasser Sidetall 28 Pris kr 12,00 ISBN 82-537-1911-6
- 83/9 Radio- og fjernsynsundersøkelsen Februar 1983 Sidetall 118 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1928-0
- 83/10 Petter Frenger: On the Use of Laspeyres and Paasche Indices in a Neoclassical Import Model Om bruken av Laspeyres og Paasche indekser i en neoklassisk importmodell Sidetall 49 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1931-0

Pris kr 18,00

Publikasjonen utgis i kommisjon hos H. Aschehoug & Co. og
Universitetsforlaget, Oslo, og er til salgs hos alle bokhandlere.

ISBN 82-537-1903-5
ISSN 0332-8422